

MAGYAR NÉPKÖZTARSASAG BELGYMINISZTERIUMA

SZIGORUAN TITKOS!

SZERV:

BM.

OSZTALY:

26-5523/57 SZAMU

Vizsgálati dosszié

Orbán Nándor és társai UGYEBEN

..... KÖTET

A NYOMOZAS KEZDETENEK IDOPONTJA: *1957. IV. 17.*

A NYOMOZAS BEFEJEZESENEK IDOPONTJA:

357 ARCHIV SZAM:

H a t á r o z a t
a terheltkénti felelősségrevonásról.

Orbán Nándor Somogysámson-i lakos 1956. október 23. utáná aktivan bekapcsolódott az ellenforradalomba Nagykanizsán, ahol megkezdte a nemzetőrség szervezését. A nemzetőrség felfegyverzéséhez a nagykanizsai Dózsa György laktanyából fegyvereket hozatott, melynek során több illetéktelen személy fegyverhez jutott. Később tagja lett a nagykanizsai Forradalmi Tanácsnak, mely funkcióját arra használta fel, hogy utasításokat adott volt év. tiszteknek és párt-funkcionáriusok lakásán házkutatás megtartására és azok őrizetbevételére. Ezekben a ténykedésekben ő maga is résztvett, ugyanakkor felállított egy ún. operatív csoportot. 1956. november 4-e után nagykanizsai Főrhénci hegyen megszervezett egy ellenforradalmi csoportot, akivel megakarta támadni a nagykanizsai Rendőrfőkapitányságot.

Fent nevezett cselekménye a BHÖ. 1. pont 1. bek-ben foglalt népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló cselekmény, valamint a BHÖ. 2. pont b./ alpontjába felvett izgatásra alkalmas.

A fentiekre tekintettel a Bp. 91/b. §. 1. bek. alapján Orbán Nándor terheltkénti felelősségrevonását elrendelem.

Zalaegerszeg, 1957. április 19.

Dóra Sándor
Dóra Sándor r. hdgy.
vizsgálati alosztályvezető.

A fenti határozatot előttem kihirdették.

Zalaegerszeg, 1957. április 19.

Orbán Nándor
Orbán Nándor
terhelt.

szám:/195.....

Jegyzőkönyv

a nyomozás anyagának a terhelt előtt való ismertetéséről.

Zsuppán Nándor

rendőr hdgy. tájékoztatta

a Hatályos Anyagi Büntetőjogi Szabályok Hivatalos Összeállítása 1 pont

1. bekezdésében felvett népi demokratikus

államrend ellen irányuló ~~él~~ bűncselekménnyel gyanúsított

Orbán Nándor

terheltet arról, hogy ügyében a nyomozás befejeződött. Ismertette a nyomozás anyagát, mely megszámozott és összefűzött oldalból áll és közölte a terhelttel, hogy a Bp. 47. § (2) bekezdése alapján jogosult az ügy iratait megtekinteni és az ügyre vonatkozóan észrevételt tenni, kérelmet előadni.

A fentiek után Orbán Nándor

terhelt kijelentette, hogy :

- 1./ tamnak az állítása nem teljes egészében felel meg a valóságnak, ugyanis Orbán adott utasítást arra, hogy lakására menjenek ki, azonban azért tette ezt, mert ismeretlen személyek dorbézolást hajtottak végre ott.
- 2./ vallomását tévesen állítja, mert olyan utasítást nem adott ki, hogy a szökésben lévő államvédelmi tiszteket tartóztassák le.
- 3./ vallomása sem felel meg a valóságnak - Orbán szerint -, mert a Honvédséget ellenőrző bizottságnak nem volt állítása szerint volt volt az Ugyancsak az az állítása sem felel meg a valóságnak, hogy a "Szever" étteremben gyűlést tartott volna.
- 4./ vallomására megjegyzi, hogy az az állítása, hogy az ő kényszerítésére járultak hozzá a fegyveres kiképzésére, nem felel meg a valóságnak, mert amikor én megjelentem a tanári kar előtt, ellenvetés nem hangzott el.
- 5./ Orbán megállapítása szerint és még több személynek az az állítása, hogy velük közölte lett az a cél, hogy a diákság fegyveres kiképzése konkrétan a szovjet csapatok ellen vált szükségsszerűvé, nem teljes egészébe felel meg, mert csak csupán történt beszélgetés során volt szó arról, hogy a diákok forró hangulatát ily módon kell levezetni.

12 14
6./ [redacted] vallomásához megjegyzi, hogy azt a kijelentést nem tette, hogy a "Nemzetőrséget volt horthysta tartalékos tisztekből szervezi meg".

7./ [redacted] le tartóztatásával kapcsolatban megjegyzi, hogy ugyan beszélt [redacted], azonban a le-tartóztatásáról csak itt Zalaegerszegen szerzett tudó-mást.

8./ [redacted] vallomásával kapcsolatban még megjegyzi, hogy az anyagban szerepel, hogy Ó - Orbán - illegalitásba ment és ott a nagykanizsai szőlőhegyen egy csoportot szervezett, nem felel meg a valóságnak, mert miután a Nemzetőrség feloszlott lakhelyére távo-zott.

Egyéb megjegyzésem az anyagalkapcsolatban nincsen. A jegyzőkönyv az általam elmondottakat tartalmazza, amit alá-írással igazolok.

Zalaegerszeg

195 7 évi május hó 21 nap.

Zsuppán Nándor rny. hdgy.

vizsgáló.

Orbán Nándor

terhelt.

J e g y z ő k ö n y v.

Felvéve a [redacted] Rendőrkapitányság hivatalos helyiségében [redacted] kihallgatása alkalmával.

[redacted]

Egyelkezettem, hogy vallomását az igazságnak megfelelően tőnye megkérem válaszoljon az alábbi kérdésekre.

Kérdés: Hogyan kapcsolódott be az ellenforradalmi tevékenységbe?

Felelet: Pontos napra nem emlékszem úgy tudom, hogy 1956. okt. 28. vagy 29. én egy utasítás jött az oktatási osztály részéről melynek alapján egy körözvényt kaptam [redacted] aláírásával, hogy a tanári szobában jelenjek meg. A délelőtti [redacted] időben a fenti napon a tanári szobában az egész tan testület összejött, azonban ezen a gyűlésen nem volt jelen [redacted]. Ezen gyűlésnek tárgya volt a tantestületből a jelöltek megválasztása a pedagógus "Forradalmi Tanácsban. Titkos szavazással ott [redacted] és [redacted] [redacted] választották meg küldöttné. Még rajtuk kívül [redacted] is meglett választva küldöttné. Ezt követően másnap, illetve még az nap összeültünk a szabadságtéri iskolában a többi pedagógus küldöttekkel és itt megválasztottuk a hatari Pedagógus "Forradalmi Tanácsot". Ezen Tanácsnak én is tagja lettem. A pedagógusok részéről mind a hatan elmentünk a városi "Forradalmi Tanácsban" és képviseltük a város pedagógusait. En két alkalommal vettek részt a városi "Forradalmi Tanács" gyűlésén. En a "Forradalmi Tanács" semmi utasítást nem kaptam és nem is hajtottam végre. Tudomásom van azonban arról, hogy a pedagógus "Forradalmi Tanács" de, hogy kinak az indítványozására azt nem tudom, hozott olyan határozatot, hogy a pedagógus' igazgatókat le kell váltani, ezen az első gyűlésen részt nem vettem, azonban a második gyűlésen ahol a szavazás is megtörtént a leváltásra ott részt vettem és szavaztam is amellett. Ezen a gyűlésen és felszólalattam [redacted] mellett, hogy ne váltsák le és még [redacted] is támogatott ebben a kérdésben, de hogy kik azt névszerint megnevezni nem tudom. [redacted]

Kérdés: Kinek a kezdeményezésére jöttek össze a tanárok október 31-én ahol megbeszölték a diákok fegyveres kiképzését?

Felelet: Arra vállalt adni nem tudok, hogy kinek a kezdeményezésére történt az összejövetel, azonban vagy körözvényt kaptam szintén, vagy szóbelileg értesítettek ki erre pontosan nem emlékszem. A gyűlésen én már késve is jelentem meg, úgy, hogy már ekkor a gyűlés folyt is és Orbán volt ht. szds. tartotta a beszédet.

Kérdés: Kik voltak jelen ezen a gyűlésen és ott milyen határozatot hoztak?

Felelet: A gyűlést Orbán volt ht. szds. tartotta illetve ő beszélt a gyűlésen kb: 20. fő vett részt, ezek legnagyobb része a gimnázium tanárainak a fiatalabbik része volt akik mint tartalékos tisztek is voltak. Név szerint nem tudom nevezni; [REDACTED]

[REDACTED] a többi személyre pontosan nem emlékszem vissza. Orbán ezen a gyűlésen ismertette, hogy ~~szexszex~~ ő a "Nemzetőr" parancsnoka és ebben a tartalékos tisztekre is számítanak és részt vehetünk benne. Megemlítette, hogy a fiatalok közül is akarnak "nemzetőröket". Felemlítette Orbán azt is, hogy nekünk mint tartalékos tiszteknek lesz az a feladatunk, hogy az ifjúságot kiképezzük. Ezen a gyűlésen Orbán elmondotta még azt is, hogy esetleges háború idején az ifjúság is értsen a fegyverekhez mert azok is beleszarnak vetve, főképp a város védelmére amelyben a Szovjet csapatok beavatkoznának. A fentiek csak szóban hangzottak el írásban lefektetve nem volt. Ezen a gyűlésen nem lettek megnevezve, hogy kik vesznek részt az ifjúság kiképzésében.

Kérdés: Mennyi volt a létszáma azoknak a diákoknak akik a fegyveres kiképzésben részt vettek és kik voltak azok a tanárok akik a kiképzést vezették?

Felelet: Az első napi kiképzésen én nem vettem részt mivel ekkor a "Forradalmi Tanács" gyűlésén voltam. Másnap én is részt vettem a kiképzésen együtt kimentem a diákokkal a Récsei uti laktanyában ahol a kiképzés folyt. Ezen a kiképzésen kb: 60. diák vett részt, azonban ez már a lövészet volt a kiképzés már előző nap megvolt részükre. Mint már említettem az előző napon nem voltam jelen a másik napon, velem együtt ott volt [REDACTED] tanár. A lövészetet a jelen levő két katona irányította mi csupán csak a diákok felügyeletére voltunk ott. A lövészetet azonban mi is irányítottuk, hogy fegyverrel folyjon le.

Kérdés: Milyen ruházattal és fegyverrel voltak felszerelve és azt honan szerezték?

Felelet: A diákok tulajdonképpén katonaköpenye volt és a köpeny alatt civil ruha is történt a kivonulás is. Fegyverzetük 48. mintályu dobtáros képpisztoly volt. A fegyvereket is már az idősebből vitték magukkal, azonban az tudomásom szerint 4. vagy 5. db. volt. Arról tudomásom nincsen, hogy a fegyvereket [REDACTED]

és a ruházatot már mint a köpenyt hozan szerezték be, mivel én a felvételezésen nem voltam jelen. A bevonulás után a fegyvereket a diákoktól összeszedték és bezárták egy helyiségben azonban arra pontosan nem emlékszem, hogy ki szedte össze.

Kérdés: Milyen célból történt a diákok fegyveres kiképzése?

Felelet: Tudomásom szerint a diákok fegyveres kiképzése azzal a céllal történt, hogy azok részt vegyenek a "hatalomszétválasztásban" és értsenek a fegyverek kezeléséhez. Másik célja mint már fentebb is említtem az volt, hogy a Szovjet csapatok beavatkozása esetén a város védelmét rajtuk keresztül is megszervezzék és bevetésre használják fel őket a Szovjet alakulatok ellen, azonban erre nem került sor. Határozottan állítom, hogy arra vonatkozólag eligazítást nem kaptunk, hogy a város védelme, hogy lesz megszerveve és kiak mi lesz a beosztása.

Kivánságom, hogy a fenti ügyel kapcsolatban valamit előadni?

A fentiekre vonatkozólag egyebet előadni nem kívánok a felvett jegyzőkönyv vallomásonak az igazságnak megfelelően tartalmazza melyet felolvasás után h.h. aláírok.

Katf.

Felvette:

S. Kovács. alhad.

[Redacted signature]
[Redacted name]
[Redacted name]

nyomtatott.

BM. Zalamegyei Rendőrkapitányság
Nagykanizsa-i Rendőrkapitánysága.

J e g y z ő k ö n y v . -

Nagykanizsa, 1957. január 11-én.

Felvéve: a rendőrkapitányság hivatalos helyiségében [REDACTED]
[REDACTED] kihallgatásáról. -

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

A hamistanuzás törvényes következményeire való figyelmeztetés után az alábbiakat adom elő:

Ismertesse, hogy milyen körülmények között és mikor kapcsolódott be a Nagykanizsán lévő ellenforradalomban. -

1956. október 23-i események után 1956. október 31-én a d.e. órákban egy kérvényt vittem be a Városi Tanács Mezőgazdasági osztályára, melyben a téli szezonra kiterjedőleg is mezőorként való alkalmazásomat kértem. - A városi tanács kapujánál találkoztam [REDACTED] nevezetű [REDACTED], akinek személyesen adtam át a kérvényt. Atadás után a kapunál kb. 10-12 vasutással találkoztam, akik egymás között arról beszéltek, hogy értesülésük szerint a posta épülete melletti Gépgyár kultur helyiségében a "Nemzeti Bizottság" a fenti napon e.e. 11-órára gyűlés megtartását hirdette, melyre az egész város közönségét meghívta. En ezt halva az egyik előttem ismeretlen vasutastól megkérdeztem, hogy milyen tárgy sorozata van ennek a gyűlésnek és mi a célja, milyen célból tartják. Nekem erre azt felelte, hogy a nemzeti bizottság a mai napon fog megalkulni

A városház kapualját mikor elhagytam az utcán találkoztam a posta előtt [REDACTED] ismerőssémmel, akit megkérdeztem, hogy hova sietsz? Nekem [REDACTED] azt mondta, hogy megy a "Nemzeti Bizottság"-i gyűlésre és menjek én is vele. Ezek után elmentem vele és amikor a kulturterembe beléptünk már ott részt vettek vagy kb. 200-főnyi közönség. Rövid negyedóra múlva a közönség kb. 300-350-főre emelkedett.

Ön által ismert személyek kik vettek részt a gyűlésen, valamint kik foglaltak helyet az elnökségben?

A gyűlésen, ill. a gyűlés levezetését [REDACTED]
[REDACTED] végezte.

Kezdetben ismertette a gyűlés célját, hogy ezen a gyűlésen fog megalakulni a "nemzeti bizottság." Lényegébe vágó döntést a "nemzeti bizottság" hozni nem tudott, mivel Budapesttel az összeköttetés teljesen megvolt szakadva. Be kellett várni még onnan a közelebbi értesülés fog jönni.

Ezekután [redacted] azt mondta, hogy elsősorban fő feladatunk hogy a közrend és a közbiztonság megvédése. "s ebből a szempontból két testület jöhet számításba a honvédség és a rendőrség. [redacted] kijelentette, hogy a rendőrség vezetője továbbra is [redacted] marad, aki jelen is volt a gyűlésen. Ellenben az ő megerősítésére, kisegítő munkakerőként engem is megválasztott. Illetve mint volt rendőr alezredet és [redacted] osztották be. A honvédség részéről pedig a szükséges karhatalmi intézkedéseket [redacted] és még egy ismeretlen nevű [redacted] beszéljék meg a továbbiakat. [redacted] felszólt, aki kérte szegélyével szemben továbbra is a bizalmat s mondta, hogy ő minden megtesz annak érdekében, hogy a katonasággal karöltve a rendet és a közbiztonságot a városban továbbra is fenntartsa és biztosítsa. A gyűlés ekkor véget is ért, mire [redacted] azt mondta, "[redacted]" ti mellém letetek beosztva gyertek velem a rendőrkapitányságra és kezdjük meg azonnal a működésünket.-

Mit tud Orbán Nándor volt ht. szds. Nagykanizsai tevékenységéről, hogyan és milyen körülmények között került ő Nagykanizsára, kikkel volt szoros kapcsolatban.-

Orbán Nándor volt ht. szds-t még a felszabadulás utáni években ismertem meg, aki az időben egy helybeli szikvizgyáros kocsisa és szikviz kihordója volt. A szikvizgyártól történt eltávazása után salát lovaival és stráf kocsijával árut fuvarozott a nagykanizsai kereskedők részére. Hallomásomból tudom, hogy Tildy Köztársasági Elnöksége idején mint híres öttusázó sport embert a kormány által felett szólítva, hogy a Minisztériumba a testnevelési tanács ügyeivel összefüggően magasabb rangfokozattal történő beosztásban vállaljon alkalmazást, úgy tudom Orbán ezt az ajánlatot nem fogadta el. Pár évvel ezelőtt mikor az állam a hivatalos fuvarozások lovait államosította, illetve igénybe vette Orbán Nagykanizsát elhagyva a Balatonfenyvesi állami gazdaságban ment dolgozni.

Emlékezetem szerint november 2-án találoztam az utcán Orbán Nándorra, aki valahova sietett. Rövid beszélgetésem volt vele, mikor is azt mondta, hogy " azért vagyok most bent Nagykanizsán, mert kijöttek értem gépkocsival a balatonfenyvesi állami gazdaságnál lévő munkahelyemre és felkértek, hogy jöjsek be Nagykanizsára megszervezni a nemzetőrséget. Ezen közlése után tőle eltávazott. Tudomásom szerint Orbán Nagykanizsán 2- napon át szerezte a nemzetőrséget és szállása valamint állomáshelye a Nagykanizsai Pártbizottság volt.-

Tudomásom szerint Orbán Nándor szervezése alatt álló " nemzetőrség " a kiképzéshez és a szolgálat ellátásához a fegyvereket [redacted]-tól kapta a Dózsa laktanyából.

Mindezen működése az oroszok bevonulása után megszűnt nov 4-én. A fenti időkben Orbán szorosabb kapcsolatban [redacted] és [redacted] tartotta a kapcsolatot és velük folytatott megbeszélések. Mivel a rendőrségi karhatalmi szolgálatosok mellé nemzetőrök is beváltak osztva, ezen szolgálat ellátásával kapcsolatosan a rendőrkapitányság vezetője: [redacted] is érkeztetést tartott fenn Orbán Nándorral és [redacted].

Konkrétan milyen ellenforradalmi tevékenységéről tud Orbán Nándornak?

Kizárólag Orbán Nándor tevékenysége a nemzetőrség szervezésében merült fel, egyéb tevékenységéről nincsen tudomásom. Arról tud másom nincsen, hogy Orbán olyan utasítást adott volna a nemzetőrségnek, őrnöknek, hogy a volt ávh. beosztottakat tartóztassák le, mivel nem volt vele közeli kapcsolatom.-

A fenti ügyvel kapcsolatban egyebet előadni nem tudok a felvett jegyzőkönyv vallomáson az igazságnak megfelelően tartalmazza, melyet felolvasás után h.h. aláírok.-

kmft.-

Felvette:

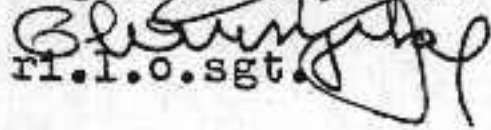
Kovács László rny.alhdgy sk.

Vallomásttevő:

[redacted] sk.

Másolat Hiteles:

Nagykanizsa, 1957. március 6-án.

ri.i.o.sgt.

J e g y z ő k ö n y v.-

Nagykanizsa, 1957. január 12-én.

Készült a nagykanizsai "Dózsa" laktanya hivatalos helyiségében
[redacted] kihallgatása alkalmával.-

[redacted]

Hamis tanúzás törvényes következményeire való figyelmeztetés után az alábbiakat adja elő:

Ismertesse mit tud a Nagykanizsán lefolyt ellenforradalmi tevékenységekről és milyen feladatokat kapott.

1956. okt. 24-én parancsot kaptam [redacted] helyőrség parancsnokától, hogy [redacted], személyi biztosítónak állandóan mellette tartozkodjunk. Későbbiek folyamán [redacted] eltávozott Jugoszláviában és ekkor már csak egyedül maradtam. Feladatom az volt, hogy [redacted] személyét biztosítsam, hogy ne érje valami támadás. [redacted] ezekben az időkben főképpen a "Forradalmi Tanács" ülésein szokott megjelenni azonban nekem a gyűlésekre bemenni nem volt szabad. Egy alkalommal a városi tanácsnál ott volt őrségben [redacted] is, amikor [redacted] azt a parancsot adta, hogy nem mehetek be a gyűlésre. Ezen a gyűlésen részt vett [redacted] határőrség parancsnoka, [redacted] tiszti klubban [redacted] is. Civil személyek [redacted] és [redacted] vettek részt, akik a gyűlést vezették.-

Mikor és milyen körülmények között ismerte meg Orbán Nándor volt ht.szds és milyen tevékenységéről van tudomása.-

1956. november 1-én, amikor a város katonai "Forradalmi Tanácsát" alakították meg "Nagykanizsai Tiszti Klubban" akkor ismertem meg, mivel Orbán részt vette ezen a gyűlésen. Ekkor hallottam azt, hogy Orbán a "Nagykanizsai helyőrség katonai ellenőrző bizottságának az elnöke. En Orbánról nem tudtam, hogy horthysta szds volt.-

A gyűlésen én részt nem vehettem és nem is tudom, hogy miről tárgyaltak. Ezen a gyűlésen részt vett még [redacted] és több civil, akiket névszerint nem tudok megnevezni. [redacted], ill. hdgy. tól hallottam, hogy Orbán Nándor volt ht. szds vezetésével illetve az szervezte a Nagykanizsai "Szever" féle ventysta katonatisztek vettek részt. Arról tudomásom nincs, hogy a gyűlés tárgya mi volt.-

Tudomása szerint Orbán Nándor v. ht. szds. mikor kapta a megbízatását és feladatkörét, mire terjedt ki.

Emlékezetem szerint 1956. november 1-én a nagykanizsai gépgyár kultur helyiségében lévő "Forradalmi Tanács" gyűlésén, amelyet [redacted] és [redacted] vezetett, itt kapott Orbán megbízatást, hogy ellenőrzést gyakoroljon a helyőrség felett, valamint a "Forradalmi Ifjuság" fel-fegyverzését és szervezze meg a "nemzetőrséget" Orbán konkrét tevékenységéről nincsen tudomásom, azonban annyit tudok, hogy melléje volt beosztva [redacted] nevű személy, valamint a vizügyi igazgatóságtól egy személy, akik Orbán megbízatásából ügyeltek arra, hogy csak az ő részéről megbízható és illetékes személyek kaphassanak fegyvert.-

A fegyvereket honnan és kitől szereztek be?

1956. november 3-án [redacted] nevezetű személy bejött a nagykanizsai Dózsa laktanyában még három civil személyekkel azzal, hogy Orbán megbízatásából, akinek papírja is volt hogy ő a nemzetőrségnek tagja. A laktanyában [redacted] volt [redacted] folytattak beszélgetést, hogy fegyvereket kérnek. Ezek után [redacted] megjelent [redacted] iroda helyiségében és kért engedélyt, hogy a fegyvereket kiossza. [redacted] azt a parancsot adta, hogy meg kell várni [redacted]. Erre [redacted] elment és feltörte a rekrabély, géppisztolyt és kézigránátot adtak ki, valamint ruházati anyagokat. Ezeket a fegyvereket és a ruházati anyagokat a nagykanizsai pártbizottságra vitték, ahol Orbán volt ht. szds, székeltek és a fegyvereket ott a fent említett személyek részére kiosztották.-

Van-e tudomása arról, hogy Orbán vezetése és ellenőrzése alatt álló alakulatok akartak-e támadást szervezni a szovjet csapatok ellen.-

Erőll konkrétan tudomásom nincs, mivel a bizalmas megbeszéléseiket, ill. megbeszéléseiken én részt nem vehettem venni, csak mint fentebb említettem [redacted] személy biztonságát védtem. 1956. nov. 3-án d.e. órákban [redacted] felhivatott az irodájában és megkérdezte tőlem, hogy mennyi idő alatt tudjuk Nagykanizsa város védelmét elkészíteni. De előzőleg már a nála lévő térképen bevolt rajzolt piros színessen az árok rendszer. Még ekkor kaptam parancsot, hogy a meglévő HK. és Gy. aknákat a gépkocsira málházzal fel. Ezen a megbeszélésen jelen volt [redacted] is, aki mondta, hogy civil munkaerőt is tudnak biztosítani.

- Ezekből következtettem azt, hogy Orbán és bizalmas emberei az akkori város vezetők valahol megbeszélhették, hogy esetleg a szovjet csapatoknak ellen fognak állni.-

Tudomása szerint még Orbánon kívül a fenti gyűlésen kit választottak be a vezető szerepre.-

Ezen a gyűlésen Orbánon kívül még [redacted] felkérte egy volt régi rendőr alezredet, hogy a rendőrség mellett működjön, mint ellenőrző közeg. Ezekután felállt [redacted] az akkori rendőrség vezetője és azt mondta, hogy ő ezidieg is azért nem tudott hatásos munkát kifejtetni, mert az ávh. szervek állandóan figyelték és különösen ellenőrizte őt [redacted].

Mit tud arról, hogy Orbán volt ht.szds. milyen kiképzéseket tartott az általa szervezett csoport részére.-

Tudomásom szerint a Dózsa laktanyából [redacted] és [redacted] -ok voltak kint a pártbizottságnál, ahol Orbán székelte csoportja részére fegyver és kézigranát ismeretet tartottak. A fenti személyek parancsot [redacted] bajtárstól kapták, hogy menjenek ki.

Mit hallott Orbán illegálításban vonulásáról a szovjet csapatok megjelenése után.-

A szovjet csapatok bejövetele után Orbánt őrizetbe vették és a honvédség fogdájába lett elhelyezve. Kikerülési körülményeit nem tudom, csak hallomásból tudom, hogy kiszabadulása után a nagykanizsai hegybe-szöllő - egy fegyveres bandát szervezett maga köré, akik főképpen az ő volt embereiből tevődik ki. A csoport megszervezésével, hogy mi volt a célja ezt nem tudom.-

Az ügyre vonatkozólag egyebet előadni nem tudok a felvett jkv. vallomásomat az igazmondásnak megfelelően tartalmazza, melyet minden kényszer nélkül tettem meg és elolvasás után h.h.aláírom.-
, kmft.-

Felvette:
Kovács László sk.
ny.alhdgy.

Másolat Hiteles:
agykanizsa, 1957. márc. 6.

ri.I.o.sgt

[redacted] sk.

32

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétel: Nagykanizsán 1957. február hó 14-én a 7314. alakulat hivatalos helyiségében.

Jelen vannak: Rétai József hdgy. kihallgató.
[redacted] kihallgatott.
Pusztai Ilona pa. jkv. vez.

[redacted]
édesanyám neve: [redacted] származásom [redacted]
[redacted], foglalkozásom [redacted]
alatt lakom.

Az igazmondásra való figyelmeztetés tudomásul az alábbiakat adom elő:

1./ Honnan ismeri Orbán Nándor volt hortnyista századost? Mit tud annak az ellenforradalom előtti időszakban tanúsított magatartásáról?

Az ellenforradalom előtt én Orbán századost nem ismertem. Először egy gyűlésen, amely kb. november elején lett megtartva, ahová mint egység parancsnokot engem is meghívtak. Ezen az értekezleten közölték velem is, hogy kik lesznek mellém rendelve a ~~Forr~~ Nemzeti Bizottság részéről. Itt szereztem tudomást arról, hogy hozzám [redacted] és még egy előttem ismeretlen személy. Ezen értekezlet után egy szűkebb körű értekezlet volt, amelyen a nemzetőrség felállításáról is szó volt. Ezen a gyűlésen láttam először Orbán századost.

2./ Mit tud Orbán szds. ellenforradalmi időszak alatti ténykedéséről?

A fent említett értekezleten Orbán szds. felszólalt. Felszólalásában többek között elmondotta, hogy ő lett a nemzetőrség parancsnoka, és milyen elképzelései vannak a nemzetőség feladatával kapcsolatban. Többek között erélyes hangon arról beszélt, hogy jó gondolja meg mindenki, hogy hova áll, mert aki egyszer a forradalom mellé áll ott ki kell tartania. Ezt az ekeszarva mellé állás példával magyarázta meg.

Hozzá tette azt is, hogy kiméretlen lesz azzal szemben, aki nem támogatja őt. Ezen a gyűlésen [redacted] voltam együtt, az akkori volt helyőrség parancsnokkal.

3./ Mit tud arról, hogy a nagykanizsai diákokat fegyveres kiképzésbe részesítették?

Telefonon [redacted] nevezetű személy, aki az akkori helyőrség pk. mellé volt delegálva, telefonon utasítást adott, hogy álljak Orbán szds. rendelkezésére abban, hogy 2-3 tisztet küldjek fegyver oktatás céljára.
[redacted]

Utána nem sokkal Orbán személyesen felkeresett és kért tőlem 2-3 tisztet, fegyver oktatás céljából, a pontos dátumra nem emlékszem. Ezen alkalommal megemlítette Orbán, hogy a diákokat kívánják kiképezni fegyver használatra, hogy azok is beletudjanak folyni a nemzetőrségi szolgálatba. Én, mivel akkor már az alakulatomtól több fegyver volt kiadva, célszerűnek tartottam, hogy legalább ezzel is csökkentsem a balesetek veszélyét és időt húzzuk vele. Én valójában parancsot is adtam [redacted]-nak, hogy küldjön ki egy-két tisztet. Tudomásom szerint egy napig tartottak is oktatást és lövészetet is a Kossuth laktanyában.

4./ Mit tud Orbán szds. egyéb ténykedéséről?

Én Orbán századossal az egész idő alatt kb. 4-5 ízben találkoztam, vele közvetlenebb kapcsolatban nem voltam. Így tevékenységéről nincsen tudomásom.

Még megkivánom jegyezni, hogy a kiadott fegyverekkel kapcsolatban beszéltem vele nekem olyan választ adott, hogy a nála lévő fegyverek biztos helyen levannak zárva és csak akkor adja ki a fegyvereket, amikor az illető szolgálatba lép.

November 4-én a nála lévő fegyvereket beszállítottam [redacted]-al.

Megkivánom jegyezni, hogy csak azok a fegyverek lettek behozva, amelyeket abban az időpontban a nemzetőrség épületében megtaláltak.

Mást előadni nem kívánok. Vallomásonat az igazságnak megfelelően minden kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül tettem meg.

Kmf.

Pusztai József udgy.
/:R é t a i József högy.://
kihallgató.

[redacted]
[redacted] //
kihallgatott.

Pusztai Ilona pa.
/:Pusztai Ilona pa.://
jkv.vez.

e-
is-
2-
a
at
on
el-
fo-
ne
A
at
ver-
ve
25-
g
a
vo
Vo-
öl-
a
va-
vok
22
A
ö

M á s o l a t:

Somogyárdon a tüntető menetben részt vett az egész tenyésztelep. A menetet egy odavalósi gazda vezette, aki többször fennhangon kérte és felszóllította a résztvevőket, hogy tartózkodjanak minden rendbontástól, erőszakoskodástól és kemény, magyar emberhez illő módon viselkedjenek. Egy ízben hallottam hátulról olyan kiáltást, hogy "verjük meg a [REDACTED]" Azonnal letérkölt a nemcsak az előbb említett gazda, hanem az állami versenylótenyésztelep vezetője: [REDACTED] is.

A menet előtt legtöbbször a Kossuth nótát, majd néhány katona nótát énekeltünk pl: "Föl-Föl vitézek" Jelszavak voltak " éljen a független, szabad Magyarország!" " Az eröszak menjenek haza" Szabad választásokat" A menet az iskola előtt ért véget. A templom bástyájáról egy lovász fiú elszavalta a " Talpra Magyar"-t egy somogyárdi gazdálkodó pedig két hazafias verset. Mind elénekeltük a " Himnusz" és a " Szózat"ot". Javaslát hangzott el, hogy másnap úgy emlékezem Vasárnap, menjünk be mindannyian Kaposvára, csatlakozzanak hozzánk a közbeeső felvak és úgy menjünk ugyanilyen tüntetésre a megye székhelyre. Ezt a javaslatot elvetették és azt határozták, hogy 8, vagy 10- tagú küldöttséget választanak, akik Kaposváron képviselik a községet. A megválasztottakat nem tudom felsorolni. Azt tudom, hogy az állatorvosunk és az agronómusunk bent voltak néhány lovász gyerekkel. Ezt biztosan tudom, mert egy héttel ezelőtt vagonban vittem lovakat Alagra. Velem volt egy [REDACTED] nevű, pesti lovász gyerek, aki mesélte, hogy [REDACTED] őt igazolta a mindüket igazoló járőr előtt, mert nem volt nála a személyazonossági igazolványa. Biztos vagyok felőle, hogy ennek a két fiatalembernek köszönhető, hogy nem került sor erőszakoskodásra. Simán visszatértek Sárdra.

Később úgy tudom a községben [REDACTED] bizták a vezetést és így biztosították, hogy a faluban rend volt.

A somogyárdi tüntetést megelőző napokban a község rendjével beszélgettünk, akitől valaki azt kérdezte, hogy mit tette, ha itt is volna tüntetés? Azt válaszolta, hogy bemotoroznak Kaposvára jelentenek egyedül, egyebet nem tehetnek.

Vasárnap át kellett lovagolnom Pusztaberénybe. Utközben előttem vonult el a buzsákiak menete, akik a somogyárdihoz hasonlóan, de még nyugodtabban viselkedtek. A " Kossuth " nótán kívül az " Isten Hazánkért térdelünk előtted ", meg az Evacharisztikus himnusból " Ferrassz egygyé békességben minden népet s nemzetet" templomi énekeket énekelték.

A pontos dátumra nem emlékezem, vagy X.31-én, vagy XI. 1-én déltáj telefon üzenetet kaptam a póstáról, hogy azonnal menjek haza Somogyfajszra, mert visznek Nagykanizsára a nemzetőrség parancsnokának. Hazaérve [REDACTED] nevű fiatal embert találtam a lakásom előtt álló autóval, aki azt mondta, hogy siessék, mert a Kanizsaiak nagyon várnak. Meg kell szervezni a nemzetőrséget és ezáltal rendet kell teremteni. Már különböző tüntetések voltak Kanizsán, a legkülönbözőbb bizottságok alakultak, de tenni senki nem tett semmit. Az egyetlen kemény eredmény az volt, hogy a gépgyár munkásaiból alakult nemzetőrök a rendőrségen tartottak szolgálatot és a rendőrök mellett mindenütt volt egy nemzetőr.-

Kanizsára érve [REDACTED] barátomhoz vittek, aki azt mondta, hogy az O száján szaladt ki először a a szó, hogy egy ember van, aki itt most rendet tudnak teremteni, ez pedig az

[redacted]. Így jött értem az autó. Igaz az, hogy feleségemnek azt -mondották. Semgyfajszen, hogy ha nem vállalnám a feladatot úgy a " ferradalmi erőszakhoz nyulnának." Nekem azonban biztos az ér- zésem, hogy tréfásan mondhatták, de a feleségem nem nagyon érti- a tréfát és nagyon megijedt. Azzal bucsuzott tőlem, hogy " eszed legyen, gondolj ránk, ne veszítsd el a higgadtságod" Jól esett a Kanizsaiak bizalma is és a feleségem utravalója is. Biztosan látá- tam, hogy a két létszólag eltérő kívánságot csak úgy eldhatom meg, maradéktalanul, ha a feleségemre hallgatok.

Nagykanizsán [redacted] irányította a város közigazgatását, [redacted]. Mindketőjűkkel abban állapodtunk meg, szószerint, " A humánus utjáról le nem térünk" Magyarul mondvá emberségesen kell minden kérdést megoldanunk és a törvényességet egy mértékben kell szemelött tartanunk, hogy tetteinkért helyt is állhassunk min- denkor.

Másnap d.e. hosszú tárgyaláson vettem részt, ahol a sok között részt- vettek [redacted].

[redacted]. Az egész hangulat nagyon elszemorító volt, mert szinte minden- kit gyanúsítottak és kifogás olták, hogy a régi parancsnekek még most is a helyükön vannak. [redacted]-et az ezred [redacted] sokan tá- mádták, hogy úgy tudják ő lövetett a tömeg köze. A rendőrségen 8- fős ávh. kirendelés volt, akik a városban tartozkodtak, ill. tartoz- kodnak most is. Le kell őket tartoztatni és őrizetben tartani a párt vezetőivel és a honvédség politikai tisztjeivel együtt. A város- ban az egész ország területéről szökött ávh.-ek katonák, pártemberek bujkálnak és ha nem tudunk róluk, mert a kötelező rendőri bejelen- tésnek nem tettek eleget, lángbeberitják a várost. Végül azt ja- vasoltam, hogy egyelőre senkit se tartoztassunk le. Nem féltem el- menni Kanizsára, tehát joggal elvárhatom, hogy a Kanizsaiak se féljenek a saját városunkban. Néhány párt kertem, ill. kértek, amíg a nemzetőrséget annyira meg tudom szervezni, hogy a rendőrséggel karöltve a meglévő utca és háztöm szervezet felhasználásával a város- at tudjuk fésülni és az esetleges bujkálókat igazoltathatjuk. Volt- tek, akik tulságosan jóhiszeműnek tartottak, de mondtam, hogy egész életemben az voltam és a javaslatom elfogadták.

Mutattak egy röplapet, amit a győriek adtak ki és amelyben az állott, hogy a rendőrség és a honvédség fegyvert, lőszert és kiképzők ve- zénylésével segítse a nemzetőrségek megszervezését. Ezt kértem [redacted]. Azt a választ adta, hogy neki ehhez külön parancsra van szüksége és saját felsőbb parancsne- k-ségától. Egész napon próbálkoztam összeköttetést kapni Győrrel, de csak soké d.u.-ra sikerült géptávíron választ kapnom. " Kérje katonai távbes- lön, volt a szöveg. Sem [redacted], sem [redacted] nem tudtam előkeríteni. Mire estefelé, sötétben visszaértem a pártházba, amit nemzetőr lakta- nyának neveztek ki, ott óriási fejetlenséget találtam. Teher- autó-teherautót ért, tele fegyverrel, lőszerral és ruházattal. Ismeretlen emberek tömege sok siatal, néhányan berossen egymás hássá- nak fordítva a géppisztolyokat tároztak és töltöttek, kézigránató- kat élesítették és mind ki akart vonulni. A sármellék melletti repü- lőtér megszállására érkezett orosz páncélcsok ellen. Minden erőm, nyugalman és tapasztalásomra szükségem volt, hogy ebből a zür- zavarból megszabadítsam a várost. Átszaladtam a tanácsházára és kijelentettem, hogy ha a hátam mögött ilyen ostobán megfontolatlan intézkedéseket tesznek, akkor ezekért engem nem teherhelhet a fe- lelősség sem. Találtam ott, a tanácsnál egy fiatalembert, aki azt mesélte, hogy most érkezett Győrből. Ezt átvittem a pártházba, felállítottam egy asztalra és elmondottam fele a győri tapasztá- latait. Míg ő a győri szellemről tartott előadást, a szájtató tömeg háta mögött megkezdtem a komolyabban viselkedők kiváloga- tását és velük a többieket is iparkodtam rajkba szervezni.

Közben érkezett a légvédelmiektől egy toborzó járőr, akik 16-17 önként jelentkezőt magukkal vittek. A jelentkezési listát kihasználva, vagy 50 főt az ezredhez irányítottam. A legnehezezen tudtam. A megmaradtokat állandó foglalkoztatására állandó kápu és belső őrséget állítottam és utbejáró járőröket küldtem ki, amikor csak észrevettem, hogy nem férnek a börtönben. Egész éjjel hálóingre vetkőzve aludtam. Közöttünk, hogy megnyugtassam őket.

Reggeltente [redacted] / a kereszt neve nem biztos, a [redacted] volt: / kiment a piacra és a hivatalos áron kiosztották azt a tejt és tejet, amit sokszoros áron akartak eladni. A ferencrédni és piarista plébánián megkértem a papokat, hogy a szószékről hirdessék, hogy istentelen dolog ilyenkor az ilyen indokolatlan árdrágítás. A pesti gyerekek, munkások, diákok vére-hullása árán szabadult meg a parasztság a kötelező beszolgáltatásoktól, ne válaszoljon ilyen kapzsi módon.-

Összehívtam a középiskolák férfi tanárait. Elmondottam neki, hogy az én szüleim is [redacted] emberek voltak. Belém hívták, hogy mi vagyunk a nemzet napszemerei. Ha én 5 gyermek és 2 beteg asszony mellől el mertem jönni Kanizsára, hogy ne kerüljön lángba az egész ország és meg tudjuk menteni, amit csak tudunk, akkor ők is vállalják velem együtt. Arra kértem őket, hogy az ekkor már megígért kiképzőkkel együtt, a tanítványainkkal a nemzetőrség gerincét alkotják és kki-ki a saját osztályából alakítandó szakaszcsoportok vezetését vállalják. Egyikük azt mondta, hogy ő párttag volt és kéri, hogy tekintsük el ettől, ő vállalja az osztály kiképzését. Mind hozzájárultunk. A kiképzés szépen kezdődött, csak a rendeltetésre a nem iskolások is sokan oda tolekoztak és sok zavart keltek, mert a rend fenntartását nehezítették. Egy d.u-ra esett az első gyakorlat, valódi novemberi havas esőben. [redacted] engedélyezte erre az alkalmra a köpönyegek kiosztását. A lövészetet a "Gábor Áron" lektenyán kívül épült, új lektenya löterén, fedett löcsarnokban tartottuk. Nagy elégtételt éreztem, mikor tanáraikkal az oldalunkon, tisztekel az élükön, fegyvelmezetten meneteltek a havas esőben-sárban a lektenyába és vissza.-

Közben a vasut állomáson sikerült néhány idősebb nemzetőrrel meg erősítenem az ottani rendőröket. Egy ízben éjjel ellenőriztem őket, Rendet találtam náluk, de azután sok panaszt hallottam róluk, hogy ittassak voltak.

Az üzemek, környező községek ostromolták hogy adjak nekik fegyvert. Erre [redacted] kapott megbízást. Így csak 2-szeszgyár és az utkerbantartó vállalat számára adtam ki fegyvereket. Az előbb említett éjjeli ellenőrzés során mindháromat ellenőriztem. Még a legutolsó napon a repölőtér magára maradt gondnokának küldtem ki egy db. fegyvert. Erről a 4-helyről úgy tudom, hogy be is szolgáltatták a fegyvereket.

Egy d.u. jelentették, hogy Cserfőn a szőlő-hegyen egy avh-s bevette magát egy pincébe és lövöldözésével rémületben tartja a környékét. 2 rendőrt és 2 honv. kértem és néhány nemzetőrrel utnak indítottam őket. Azt várták, hogy magam megyek velük, de én az előtt leirt ellenőrzéseket végeztem. Valamelyikük bölcsen kitalálta, hogy ilyen hem lehet éjjel csinálni és a Cserfő helyett ut ellenőrzést tartottak. 3. avh-t fogtak, akik autóval nyugatra akartak disszidálni. Azonnal átküldtem őket a rendőrségre, ahol a kihallgatásukon ott várakozó [redacted]

ny

nemzet őrt elhozta.

Rengeteg baj volt a laktanyákból szervezetlenül elhurcolt és még utközben széthordott fegyverekkel. Jöttek a panaszok, hogy ez évek óta haragban élő szomszédok, most fegyverrel fenyegetik egymást.

A határvédezők parancsnoka [redacted] lett, aki a fegyverek kiosztását beszüntette.

A Nagy Imre semlegességi nyilatkozatát követő napon valóságos áradattal kellett szembeszállnom, hogy most ők kiontják az utolsó csepp véruket, de fegyverrel a kézben akarnak meghalni. Annyi részeg férficsokot kaptam, hogy már a törülközést is abbanhagytam. Mindenkit külön iparkodtam meggyőzni, hogy még ennél a fene-nagy szeszbatárságnál is hatalmasabb dolog a semlegesség, ami egy és mindenkorra megszünteti ebben a csöpp hazában az oktalan vérontást.-

A tanácsházáról azt a telefon parancsot kaptam, hogy a fiatalokat küldjen haza, égessek el minden papírost, majd ezután [redacted] elrendelte, hogy a pártházat adjam át a rendőröknek, a maradék fegyvert, lőszert, kézigranátot és ruházatot pedig a honvédségnek.

Mire a két parancsot visszaismételtém a telefonba, magam maradtam a rendőrök és katonákkal, akiknek minden maradékot átadtam.

November 7-től 3-napon át letartóztatásban voltam [redacted]-nál. Azt mondták, hogy a Kaposvári ügyészség fog kihallgatni.-

Kaposvár, 1957.jan. 1.

Orbán Nándor sk.

Másolat Hiteles:

Nagykanizsa, 1957.febr.13.

ri.i.o.sgt
Olaranyik Lászlóné

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Jegyzetek.-

1.sz.: 1944. március 19-én, amikor a kiérkeztem a régi " József " laktanyában, ahol a Karpaszományos iskolám volt, az udvart már megszállták a németek. [redacted] és [redacted] gyalogos [redacted] azt a parancsot kaptam, hogy az iskolám fegyvereit át kell adnom a németeknek. Jaj csak valami boldogot ne tegyek. Itt nem segít semmi, engedelmeskednünk kell. Azonnal sorakoztattam az iskolámat a folyósón és [redacted] és azt a parancsot adtam, hogy addig el ne mozduljanak a helyükről, míg vissza nem érek. A szomszédos " Gabor Aron " laktanyában siettem, ahol jelentettem a történeteket [redacted] nek, aki a közvetlen felettesem, osztályparancsnokom volt. A jelen tésen még be sem fejeztem, odaért egy német tiszt, aki közölte velün hogy szó sincs fegyverzésről. Azt kéri csupán, hogy az őrségeink mellé német őrségeket állítsanak. Menjek ki a lőszerraktárba, hogy ott amár kiküldött német őrséggel ne verekedjenek össze a mi- éink. Míg ezt a feladatot végrehajtottam kb 1. hadosztályra való német kezeseséget láttam, akik Nagykanizsán keresztül, a récsei uton észak-felé meneteltek. Feltenű volt a háborút járt szememnek, hogy a ruházat, felszerelés, az autógumik, minden vadonat új volt. Az édesapáméppen nálunk volt. Velem jött ki reggel a laktanyába, hogy megnézze a munkámat. Ezek után kísértet haza. A Sugar uton és a Fő uton még javában özönlöttek a németek. Éretlen kislányok visít- toztak és virágot dobáltak neki. Odamentem hozzájuk és lefordtam őket. Hát magyar lányok vagytok? Hiszen azt se tudjuk, hogy mit akarnak, mit tehetünk mi velük, ők meg velünk.

Evek múlva, a nagyrecsei melomban találkoztam egy cipésszel, aki ezt is elmesélte nekem. Azt mondta, hogy neki sokszor jutott az eszébe ez a jelenet. Biztosra vette, hogy ezért én ebben a rend- szerben valami nagykutya lettem.

2. sz. 1939. téveszán megoperálták a jobb térden. Az a sérülésen újult ki, amit 1936-érp.-ban szenvedtem, ami a fő oka az volt az olimpiai szereplésem gyöngeségének.

1941. téveszán az akkor új versenyszámnek kiirt hadipisztoly lővésbe magyar bajnok lettem. Ezen a versenyen együtt lőttem [redacted] kétszeres olimpiai bajnokunkkal.

1940. téveszán vettem részt utoljára, mint "öreg" öttusa- versenyen. A lóvasrészt megnyertem, az összesítésben talán 5-ik lettem.-

1935-ben a Budapesten rendezett nemzetközi öttusa versenyen 196-os találattal 9 évig élő magyar rekordot lőttem az akkori Edrópa re- kardot is beállítva.-

3.sz. Az országhatárt a német " SS." Hadszár hadosztály menetes- lépében, a hadosztály parancsnok személyes ellenőrzése mellett kel- lett átlépnünk.

4.sz. A nagyatádi állásharcok idején a megengedettnél sokkal több emberemet szabadságoltam. Közülük néhány nem tért vissza. Az el- rendelt csendőrségi nyomonzást nem indítottam meg. Megtudtam, hogy Nagykanizsán a nyilasok a Károly laktanyában összpontosították a leventéket és kiviszik őket Németországba. Bementem hozzájuk és kér-

tem tőlük embereket, mert kevés volt a tüzérem. Azt akarták, álljak be az osztályommal együtt a légióba. Mi honvédek vagyunk állásban levő tüzérek, adjátok a pótlást most, nem a tavaszon. Így pl. az összes zalaujlaki leventének simán kijutnia, akik se hozzám, se a németországban nem kerültek, hanem haza mentek a szüleikhez.-

5.sz. A Murán való átkelés előtt sok emberem hazament, akik a környékbeli falvakba valók voltak. Részben fogságba estek, részben megúszták simán. Ezért ellenőriztek komolyabban később, az 1000-éves határ átlépésénél.

6.sz. 1954. tavaszán elvégeztem Budapesten az uszómester képző tanfolyamot és minősített uszómester lettem. Persze a kenyjára semmit sem hozott.

7.sz. Főleg az okozott bajt, hogy a "Gábor Diák" felvételeihez még a bábolnói szerződöttem előtt szerződtem ismét Zenthe Ferenc lovas képmásául lovas statisztának. A felvételek soká húzódtak a donaviz miatt, ami a felvételek zömének helyét hosszú időn át beritotta. Bábolnán a szerződöttem alkalmával előre mondtam, hogy a film felvételekre lekötöttem már magam. Azt mondták, hogy nem baj, mert úgy sem várják és nem is várhatják tőlem, ha még 1. vagy 2 év múlva sem tudnék kézzelfogható eredményt felmutatni.

8.sz. Az öttusa lovas számban a 2-ik és 3-ik helyezettek / a világbajnok [redacted] és egy brazil százados, lovaglótanár/ holtversenyt lovagoltak. Kéttized másodperccel koltam mögöttük a 4-ik / tulajdonképpen a 3-ik/ Ezt a hájszálni időt pedig egyszerűen a vezetőm vesztették el. Nem engedték, hogy a sokszorosan begyakorolt, saját találmányu módszeremmel lovagoljak neki a kezdő szelagnak. Teljes sebességgel haladó lóval akartam átheladni a reht pillanatában a vonalon. Az esztelen zavarásuk miatt túl korán kerültem a szelaghoz. Hogy idő előtt át ne szakítsam, mert az kizárt volna az egész versenyből, kétségbeesett cibálással felágaskadtam a illetve felágaskodtattam a lovam. Az ágaskodásból leesve, a hással szakította el a szelagot és helyből kellett újra felgyergelni. Természetesen sokkal többet vesztettem 2-tized másodpercnél. Így is magyar ember csak [redacted] volt Sellőn, ergében az eddigi olimpiák során megtartott lovasversenyekben a 3-ik. A 4-ik helyemmel még ma is a második vagyok az ilyen vonatkozásban a magyarok között.

9.sz. Nagykanizsai lakásom ablakaiból a mellékhelyiségekből a zsidó templom udvarára látni. Ide hardták össze a szerencsétleneket a deportálásuk előtt. Feleségem és anyócaom nem minden kockázttal nélkül engedtek le nekik cigarettát és ennyivalót, tejet a csecsemőknek.

10.sz. Míg a bal vállam gyógyult megfordultam Budapesten is. Jelen voltam egy országos öttusa lövészetben, ahol öttusázok és lövészek versenyeztek. A verseny után ugrottak, hogy mutassam meg, hogyan lőttek a régiak. Közbevettem egy természetesen ismertlen pisztolyt. Legyöngültem, félig még betegen 9 évi teljes kihagyás után / csak 1943-ban a londoni olimpia előtti edzéseken volt pisztoly egyszer a kezemben, akkor is jól lőttem / 194 pontos találattal túl lőttem őket. [redacted] 189, [redacted] világbajnokaink 191-t lőttek.-

11.sz. Somogy megye lovassportjának a színvonalasítása a régi keretekre való kiszélesítése voltak. A feladatom lényege [redacted]

a tenyésztelap akkori vezetője minden lehető segítséget megadott. kb. 12 lovassal, kisgyerekek és leányokkal is foglalkoztam. Apr. 15-én 8 lóval rendeztem újabb bemutatót, ami már az akadályversenyekre készülő lovak és lovasok vizsgálója volt. A központból kiküldött szakértők előtt a halastavon, a homokbányán, árkokon és szentáson keresztül mutattuk be, hogy 3 és fél teli hónap alatt mit tanultunk. Tökéletes elismerést kaptam, de az anyagiak hiánya miatt csak erősen lecsökkentett keretben dolgozhattam tovább.-

Az öttusasport megszervezése céljából a megyei MGSZ útján a pesti központban [redacted]-tól pisztolyokat kaptam, amik sokáig Sárdra meg nem érkeztek. Megtudtam, hogy Sepsőváron fogták a pisztolyokat. Újabb ígéretet kaptam, hogy küldenek pisztolyokat, hogy átveszik a "Zalka Máté" lovas szakosztály számára a belevagolt lovasaimat, de minden csak ígéret maradt.

12.sz. Édesapám az utcát mindig velem söpörtette, míg csak katona nem lettem. Híába sirtam, hogy hadd söpörjem én az udvart a [redacted] helyett. Sokkal nagyobb az udvar, mint az utca. Jönnek a lányok, akikkel tánciskolába is jártam már, kinevetnek. Édesapám nem engedett a munkát ne szégyeljem. Az első világháború után úgynevezett "kis-kertek" voltak a város tulsó felén. Mészitláb kellett a talicskát végigtolnom a városon a kapával meg a locsolókennával. Nagyon féltem a lányok gunyolódásától, de megengedtem és gyerekeim is így nevelődnek.

13.sz. Utközben azon a lehetőségen történt a fejem, mi lenne, ha az épület folyosójából az udvarban levő németeket közrefognám és összalönném. Összesen lehetünk vagy 40-en. Azután eszembe jutott, hogy az előző napon megtörtént éleslövészeten egyetlen puska sem működött akadálymentesen. Harc közben nem lehet lövésenkint a fegyvermesterhez szaladgálni.

14.sz. 1948. őszén az országos öttusa szövetségtől Lendvai Pál volt a vezető - azt a megbízást kaptam, hogy "Szeles népi rétegekre kiterjesztve szervezzek" öttusa csapatot "ala és somogy vármegyékben. Elsősorban a kanizsai rendőrséghez fordultam. Az akkori parancsnok [redacted]. Örül a dolognak és hajlandónak mutatkozott a közreműködésre. Arra kért, hogy a rendőr személyzet számára tartassak céllövő oktatást addig is, amíg öttusázhatunk majd. Közel fél évet át heti két alkalommal oktattem a céllövészetet elméletben, a ténylegben, majd az udvarra épített kispuska pisztoly lötéren. A [redacted] ügyel fejeződött be. A [redacted] munkás sportegyesület kebelében vívó szakosztályt szerveztem. [redacted] és Maort tisztviselők [redacted], voltak az alapító tagok. Elértünk hogy 50 inas és diákgyerek tanulják már a vívó sportot, Nkanizsán. Az országos vidéki bajnokságon a törvivó csapatunk második lett Bpesten. Olyan bemutató vívóakadémiát rendeztem, amelyen részt vettek [redacted] és még néhány olimpiai vívónk.

Propagáltam a Maort műszerészenek találmányát, a tör és kard-vívó zsüri gépet. Az lett a vége, hogy valami ostoba, irigy [redacted] kitalálta, hogy "persze megint a régi tisztek akarnak urizálni" Nagy sajnálem, hogy az akkori büszkeségem miatt az a sok kanizsai gyerek nem tanult tovább vívni. Szembe kellett volna szállanom, mert újabb leosztandó és az "öregek" a sirba viszik magukkal a tudományukat. A fiataloknak akkor előlről kell kezdeniök ahelyett, hogy ott folytathatnák, ahol mi abban hagytuk.

15.sz. A fenyődi "Járási Testnevelési és Sportbizottságnál" vállaltam, hogy megtanítom uszni az egész balatonfenyvesi iskolát

a legkisebbek és az orvosi vizsgálaton be nem válók kivételével. Szép eredményt értem el, de a film felvételek miatt abba kellett hagynom.-

16.sz. Ugyan ebben az időben édesapám Kecskeméten régi barátját és tanártársát az idős [redacted] 2 deportáló szerevényről levétette. Sajnos a harmadik alkalommal nem járt sikerrel az újabb próbálkozása. [redacted] még anyai nagypámanak is tanártársa volt. 2 gyermeke, [redacted] és [redacted] a megkeresztelésükkor 1920-ban a szüleim keresztgyermekéi voltak. [redacted] a fele sége lett [redacted] volt kecskeméti ügyvédnek, aki a háboru befejezése óta többször is volt különféle miniszterünk. A háboru előtti időben is közismert volt Kecskeméten, hogy [redacted] kommunista beállítottságu ember. Édesapám mégis a segítségére volt a katonai szolgálatával kapcsolatos kérdésében, pedig az ilyen megnyilatkozások nézték jó szemmel.-

17.sz. Édesapám, mint történelmi tanár nagy ellensége volt a Habsburg szereplésének. Megrázó képekben tudta elém állítani a szinte évszázadekint megújuló szabadságharcainkat. Ottó trónkövetelését és híveit is mélyen elítélte. Egy alkalommal azt kérdeztem tőle, lehettem vagy 14 éves, hogy mit tennénk édesapám, ha most választásokat tartanánk és az ország megválasztaná Királynak Ottót, akkor mit tennénk. Meglepő volt édesapám válasza: Akkor mi az alkotmányos érületünk-nél fogva meghajtanék a fejünket a többség akarata előtt és törvényes ellenzékbe vonulnánk!.

Másolat Hiteles:

Nagykanizsa, 1957. febr. 13.

[Handwritten signature]
ri. I. olsz.
Olárnyik Lászlóné

Felvéve: 1957. február 12.-én a Nagykanizsa pf. 7314. alakulat elhárító iroda helyiségében.

Jelen vannak: [redacted] vallomás tevő, Rétai József hágy kihallgató

[redacted] anyján neve: [redacted], foglalkozása [redacted], tag vagyok, iskolai végzettségem [redacted], [redacted] alatt lakom

Az igazmondásra való figyelmeztetés után az alábbiakat adom elő:

1./Az ellenforradalom alatti napokban hány alkalommal volt a nemzetőrség épületében, milyen céllal, ott mit tapasztalt?

A pontos dátumra nem emlékszem de első alkalommal akkor voltam a nemzetőrség épületében amikor kimentem [redacted]-gyal azzal a céllal hogy megkérdezzük ott hogy hol lesz a diákok oktatása mivel előzőleg parancsot kaptunk arra hogy mi leszünk a diákok oktatói. Ekkor csak a lépcsőházig mentem, amikor egy ismeretlen személy átirányított a Sugár utcai iskolába. Másik alkalommal pedig akkor amikor parancsot kaptam [redacted]-tól hogy állapítsam meg hogy mennyi fegyver van kint a nemzetőrségnél. Én akkor [redacted] [redacted]-gyal voltam kint. Összeírtuk az ott lévő fegyverek számát. Ott tartozkodtam kb. délután. Közben kimentem valamilyen folyosóra ott találtam [redacted] volt [redacted] Ő az ajtóban állt. Tőle kissé távolabb állt Orbán szás, és annak anyagi helyettese valami [redacted] nevezetű. Orbán [redacted] mondotta hogy behívtam ezt az embert-és [redacted] intett-mert valami vaj van a fején, most ezt le fogom tartoztatni. A beszédje közben megjegyezte hogy a büne valami olyasmi hogy nyugaton volt, pontosan azonban nem hallottam mert elmentem mellettük.

Ez alkalommal behoztam több felesleges fegyvert, másnap visszamentem még a fel nem írt fegyvereket felírni.

Ott ismerősökkel nem találtam. [redacted], oda volt vezényelve előttem ismeretlen célből.

2./Mikor tartott előadást a diákoknak, kinek a parancsára hol, milyen körülmények között.

Pontos dátumra nem emlékszem, de a hét vége felé volt, amikor egy reggel [redacted] parancsot adott nekem és [redacted]-nak először [redacted] kersztül, majd pedig személyesen is hogy menjek ki a Sugárutcai iskolába a diákoknak fegyverismeretből oktatni.

[redacted]

Én még azon a napon kimentem [redacted] - gyal először a nemzetőrségépületéhez majd onnan a Sugár utcai gimnáziumba. Ekkor már az udvaron kb. 200 diák állt, sorakozóban és vártak bennünket. Az ott lévő tanárok üdvözöltek majd kérdezték hogy hányan jöttünk, és hogy gondoljuk az oktatást, erre megbeszéltük hogy 3 csoportban, forgószínpad szerűen. A tanárok elosztották a diákokat és megkezdtük az oktatást, én a pisztoly anyag ismeretét, működését oktattam. Ezen kívül géppisztoly, golyószóró, karabély lett oktatva kb. 1 - 1 1/2 óras váltással cserélődtek a diákok közöttünk.

Déltájban odajött hozzám a [redacted] és közölte velünk hogy úgy intézzük hogy 1 órára legyünk kész hogy 2 órára a diákok a Kossuth laktanyába tudjanak menni, mert ott lövészet lesz részükre.

1.óra tájban én befejeztem és bejöttem a laktanyába Tudomásom szerint a lövészetben jelen volt [redacted] is.

Másnap újra hívtak a tanárok bennünket azonban mi azt mondtuk hogy csak ha parancsot kapunk rá, mivel azonban újra parancsot nem kaptunk így nem is mentünk ki.

Én az ott tartozkodó tanárok közül senkit nem ismerek névszerint.

Megkivánom jegyezni hogy az első kérdésre adott válaszzal kapcsolatban határozottan nem emlíkszen arra hogy időrendi sorrendben először voltam e kint oktatni és azután a fegyvereket számba venni vagy ferdítva.

Mást előadni nem kívánok, a vallomásomat az igazságnak megfelelően minden kényeztető eszköz nélkül tettem meg.

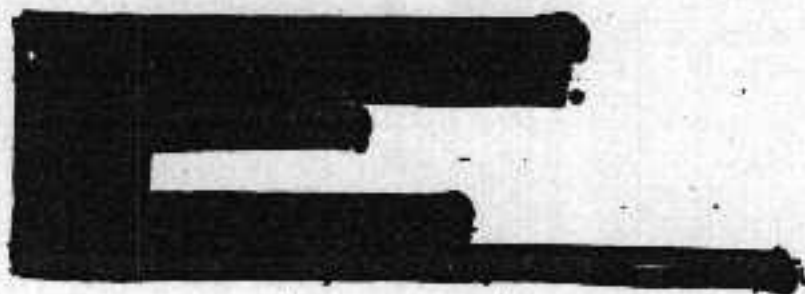
KMF:

[redacted] /: [redacted] /
vallomástevő

Rétai József hágy /
kihallgató

J E G Y Z Ő K Ö N Y V .

Felvéve 1957. február 28-án a nagykanizsai járási rendőrkapitányág hivatalos helyiségében.

Kérdés: Mondja el milyen körülmények között ismerte meg Orbán Nándort. Mit tud a gimnáziumban kifejtett tevékenységéről:

Felelet: Igazgatói körözlény alapján berendelték bennünket értekezletre. 1956. október 31-én pár perces késéssel érkeztem amikor a helyiségben léptem Orbán Nándor az asztalnál állva beszélt. Elmondotta, hogy őt bízták meg a Nemzetőrség vezetésével. Az ifjuság közül is sokan akarnak részt venni a Nemzetőrség munkájában és számukra az iskolában lösz kiképzés, természetesen tanári felügyelést mellett. A kiképzés célját az alábbiakban határozta meg: Város rendjének a fenntartása. Ha a várost megtámadják az orosz csapatok és ha védelemre kerül sor, akkor ebben a diákság is részt vesz. Más tevékenységéről nem tudok. Tanár társaimtól tudtam meg, hogy Orbán Nándor horthyista katonatiszt volt és mint sportoló részt vett a berlini olimpiáson is. Ezen az értekezleten jelen volt még egy ismeretlen vasutas egyenruhás személy is aki végighallgatta Orbán beszédét, majd utána elvegyült az udvaron lévő diákság között.

Az ügyvel kapcsolatosan más előadni valóm nincs. Vallomáson az igazságnak megfelelően tettem meg minden kényszerítő eszköz nélkül. A jkv. elolvasás után h.h. aláírom.

Felvette:

J e g y z ö k ö n y v
Nagykanizsa 1957 február 19.

A jegyzőkönyv felvételét Nagykanizsán 1957 február 19-én a nagykanizsai rendőr kapitányság helyiségében, Orbán Nándor kihallgatása alkalmával

O r b á n Nándor
1910 febr. 10 Kecskemét
Willer Gizella
idomár, /v ht. tiszt/
Somogyfejsz

Az igazmondásra való figyelmeztetés után az alábbiakat adja elő a hozzá intézett kérdésekre:

Tegyen vallomást arra, hogy a nagykanizsai "Nemzeti Bizottság" bellü alakult katonai tanácsnak kik voltak a tagjai:

felelet: Nincs arról konkrétan tudomásom, hogy a "Nemzeti Bizottság" bellül alakult volna "katonai tanács" azonban a következtetésem az, hogy valamilyen szervnek kellett alakulni, mert egyes volt katonai tiszteknek olyan funkciója volt mely csak arra engedett következtetni. Ilyen volt [redacted] akinek az aláírása nélkül fegyvereket senkinek nem lehetett kiadni.

Abban az esetben ha üzemekből, vagy falvakról jöttek fegyverekért csak úgy volt lehetséges kiadni részükre, ha azt megelőzően [redacted] aláírásával igazolta annak kiadását.

Kérdés: Honént tudja, hogy [redacted] aláírása nélkül fegyvereket kiadni nem volt szabad:

Felelet: Emlékezetem szerint 1956 nov. 1-2. án egy megalakult "nemzeti őrségnek" fegyvereket kértem [redacted] tól aki ebben az időbe itt teljesített szolgálatot. [redacted] tudomásomra hozta, hogy a következő időben nem ő, hanem [redacted] fog adni. Ezután telefonon keresztül kértem [redacted] hogy részemre, illetve a megalakult csoport részére fegyvereket adjon. [redacted] telefonon keresztül tudomásomra hozta, hogy a jövőben csak akkor adható ki fegyver, ha az igénylést [redacted] aláírásával igazolja.

Kérdés: [redacted] -nak hol volt az "ellenforradalom" al az irodálya:

Felelet: Nem tudok arról, hogy [redacted] lett volna irodálya én magam kerestem, illetve kerestettem több esetben, amikor fegyverekért jöttek hozzám a Tanácsnál, de nem találtam meg, így egy alkalommal elmentem a lakására [redacted] gyógyszerész házában ahol lakott. Elkerestem azzal, hogy menyi ember kér fegyvert tőlem sok embert utasítottam hozzá, és nem találják meg, mondja meg, hogy a jövőben hová küldje őket. Ekkor tudomásomra hozta, hogy [redacted] kijelentette, hogy fegyvereket nem fog a jövőben kiadni. Ennek tudomásul vétele után én a lakásáról elköltöztem.

Orbán

77

Kérdés: Kik voltak azok a volt ht. tisztek akik az ellenforradalmi tevékenységben részt vettek?

Felelet: Nincs arról tudomásom, hogy volt katona tisztek vettek volna részt az ellenforradalmi tevékenységben [redacted] és [redacted]-on kívül. [redacted] egy esetben a volt MDP. szék háza előtt emfogatott azzal, hogy őt is ozzam be valamilyen szolgálataiban. Őt ismertem az ellenforradalom előtt is mivel 1942-ben idehözjézésemkor ő már itt teljesített szolgálatot mint aktív katona tisztt. [redacted] azt mondtam az ő kérésére, hogy menjen ki a MÁV.-hoz és az ott szolgálatot teljesítő őrség parancsnokával 24-óránként váltsák egymást. Nem tudok arra felvilágosítást adni, hogy az őrségnek a parancsnokát hogy hívják, de valószínű, hogy katona tisztt volt amit magatartásából ítéllek meg.

Kérdés: Kinevezte ki az Állomás őrség parancsnokát és hol:

Felelet: Az őrség parancsnokát én neveztem ki, az MDP. székházban székei "Nemzetőrség" helyiségben. Emlékezetem szerint kb. 8-ad magával jöttek hozzám, hogy bizzam meg őt feladattal. Kérésére eleget téve azt a megbízatást adtam neki, hogy az állomáson lévő rendőr-őrs vezetését vegye át, illetve erősítse meg az őrsőt. Ennek eleget is tett mert egy esetben ellenbri: tem is őket.

Kérdés: Kik voltak azok a személyek akik felkeresték ezen az alkalomkor.

Felelet: A neveket megmondani nem tudom, de úgy emlékszem, hogy volt közöttük egy tiszthelyetes is. Ezt onént veszem, hogy amikor még Nagykanizsán laktam dolgoztunk együtt és akkor mondta, hogy ő tiszt helyetes volt. Ugyancsak úgy emlékszem, hogy, amikor bejött hozzám jelentkezett is mint tiszt-helyetes.

A fenti személyekkel kapcsolatban még elmondani kívánom, hogy egy alkalommal szombati napon [redacted] hívására kimentünk a laktánzába: [redacted] én Orbán Nándor és egy előttem ismeretlen nevű személy aki a honvédség ellenőrző bizottságnak volt a tagja. Ezen a napon volt egy olyan irányú megbeszélés, hogy a részleges mozgosítást megtárgyaljuk. [redacted] arról beszélt, hogy a részleges mozgosításra az [redacted] végrehajtásának mik a lehetőségei és módjai. [redacted] és én Orbán Nándor azon a véleményen voltunk hogy teljes mozgosítást végrehajtani nem tudunk ezera véleményem volt [redacted] és [redacted] feltette a kérdést [redacted]-nek hogy részleges mozgosításra van e módunk. [redacted] igenlő választ adott [redacted].

Megjegyezni kívánom hogy Nagykanizsára való érkezésem utáni napon reggel 9 órakor a tanácsnál tartott gyűlésen [redacted] bejelentette azt a szándékát hogy az ezredének kereteit 200 fő-vel bővíttja feltölteni. Következtetésem, hogy az a céllal mivel megsokosított lett a feladat / őrségek felállítására járőrözések utak biztosítása/stb. A fent említett biztosítás célja az volt, -vártuk a szovjet csapatok támadását és ezt megakartuk akadályozni.

A fentiekkel egyet értve aláírom.

Orbán Nándor

.....
kihallgatott

BM. Járási Rendőrkapitányság

Nagykanizsa

89

J e g y z ő k ö n y v.

Nagykanizsa 1957. év. február hó 25-én.

Felvéve a BM. Járási Rendőrkapitányságon 1957. év. febr. hó 25-én. [redacted] kihelgetése alkalmával.

A nemis vallomástörvényes követelményeirevelő figyelmeztetés után az előbbieket kívánja elmondani.

Kérem ismertesse személyesét:

[redacted]

Kérem tegyen vallomást arra vonatkozóan, hogy a Gimnáziumban szervezett fegyveres csoportba a diákok között kik vettek részt.

Mint ahogy már korábbi vallomásomban említettem, hogy én is részt vettem az Orbán Kálmán által tartott gyűlésen, melyen a diákság szervezésével kapcsolatban volt szó, azonban sem máskor, hanem harmadnap mentem be az iskolába, illetve találkoztam azokkal a diákokkal a végeredményben fegyveres szervezet csoportot alkottak.

Emlékezetem szerint ezek között a diákok között leginkább Nagykanizsai lakosú személyek voltak, mivel a vidékiek az októberi események hatására szülőhelyükre távoztak. A diákok között láttam ott résztvevőket [redacted]

[redacted], de a létszám annak a fegyveres csoportnak kb. 60-főből állott. A többi diákokra már nem emlékszem.

Mit tud arra vonatkozóan elmondani, hogy a fentemlített diákok, milyen felszereléssel rendelkeztek, ahol tartották, és Ön a diákokkal együtt milyen kiképzésen vett részt.

Emlékezetem szerint a tanári szoba mellett volt egy helyiség, melyben tudomásom szerint 48 m. dobtáras géppisztolyok voltak elhelyezve, amelyel a diákokat képezték ki, illetve lögyakorlaton vettek részt. Ahogyan említettem kb. 6-7- ilyen géppisztoly volt, azonban ezen a napon én

90

az lövészetben én is részt vettem mindössze 4- géppisztoly
vittünk ki. A szabályok a kulcs melyben a fegyverek vol-
tak elhelyezve, valamely tanár birtokában volt. Kzen-
vül a szervezett csoport tagjainak honvédségi köppeny
volt kiedve.

Am utolsó napi kiképzési napon, melynek céljára már nem
emlékszem, találkoztam a diákokkal a kiképzésre
indultak, így én is hozzájuk csatlakoztam, és részt-
vettem a lövészetben amely a Réceai uti új lejtőn
fedett lötéren volt. A lövészet a jelenlévő két katoná
segítségével szervezetteen folyt le.

Kiván-e még a fenti ügyvel kapcsolatban
egyebet elmondani.

Egyebet az ügyre vonatkozóan elmondani nem kívánok, velle-
sem az igazságnak megfelelően tettem minden lényes-
ritő észök nélkül, melyet elolvasás után h.h. aláírok.

klft.

elvette:

vihelgetott:

Amis Kovacs I. Gy.

[Redacted signature]

10 sz. 1944. március 19-n, amikor kikerkeztem a re-
gi „József lakotanyába”, ahol a Karpaszományos is-
kolám volt, az udvart már megszállották a néme-
tek. Kolovári és Farkas gyalogos ezredesektől azt
parancsot kaptam, hogy az iskolám fegyvereit a
Kell adnom a németeknek, Soj, csak valami bolc-
dot ne tegyek. Itt nem segít semmi, engedelmese-
nünk Kell. Azonnal sorakoztatlam az iskolámat a
lyósón és ^{mondtak} azt a parancsot adtam, hogy addig el-
mozduljanak a helyükről, míg vissza nem érek.
Szomszédos „Sábor Áron” lakotanyába siettem, ahol
jelentettem a történeteket Krassai ezredesnek, aki
a közvetlen fölöttes osztályparancsnokom volt.
Jelentésem ^{még} be sem fejeztem, odaért egy néme-
tiszt, aki közölte velünk, hogy szó sincs lefegy-
zésről. Azt kérik csupán, hogy az őrségeink mel-
lé német őrségeket állítsanak. Menjék ki a lősze-
raktárba, hogy ott a már kiküldött német őrsé-
gel ne vetekedjenek össze a mieink. Míg ezt
feladatot végrehajtottam kb. 1 hadosztályra val-
német katonaságot láttam, akik Nagykanizsán
resztül, a récsi úton észak felé meneteltek. Fő-
tűnő volt a hábrút járt szememnek, hogy a
ruházat, felszerelés, az autógumik, minden v-
donat új volt. Az édesapám éppen nálunk va-
velem jött ki reggel a lakotanyába, hogy menéz-
a munkáimat. Ezek után kísértem haza. A
Sugár úton és a Fő utcán még javában özőt

102 löttek a németek. Éretlen kislányok visítok
és vitágot dobáltak nekik. Odamentem hozzájuk
és lehotdtam őket. Hát magyar lányok vagytok.
Hiszen azt se tudjuk, hogy mit akarnak, mit
hetünk mi velük, ők meg velünk.

Évek múlva, a nagytrécei malomban találkoztam
egy cipésszel, aki ezt így elmesélte nekem.
Azt mondta, hogy neki sokszor jutott az eszébe
ez a jelenet. Biztosra vette, hogy ezért én ebben
a rendszerben valami nagykutya lettem.

2.sz. 1939. tavaszán megoperálták a jobb térdem.
Az a sötöléssem újult ki, amit 1936 áprilisában
szennvedtem, ami a fő oka volt az olimpiai
szetoplésem gyöngeségének.

1941. tavaszán az akkor új versenyszámban
kelt hadipisztoly lövésben magyar bajnok
lettem. Szen a versenyen együtt löttem Tardos
Károly kétszeres olimpiai bajnokunkkal.

1940. tavaszán vettem részt utoljára, mi-
"öre" ötusa versenyen. A lovasrészt megnyertem,
összesítésben talán 5-ik lettem.

1935-ben a Budapesten rendezett német
közti ötusa versenyen 196-os találattal gévig
löttem magyar rekordot löttem az akkori Európa
rekordot is beállítva.

3.sz. Az ország határt a német „SS” hadvezsár had-
osztály menetoszlopában, a hadosztályparancs-
nok személyes ellenőrzése mellett képtelen állni
Kellott

4. sz. A nagyatádi állásarcok ideje alatt sok emberem szabadságotartam. Közülük néhány nem tért vissza. Az elrendelt csendőrségi nyomozást nem indítottam meg. Megtudtam, hogy Nagykanizsán a nyilasok a Károly lakatanyában összpontosították a leventéket és kiviszik őket Németországba. Bementem hozzájuk és kértem tőlük embereket, mert kevés volt a tűzteret. Azt akarták, állják be az osztályommal együtt a légi bázisba. Mi honvédek vagyunk, állásban levő tűzteret, a játok a pótlást most, nem a tavaszon. Így sikerült pl. az összes zalaújfalvi leventének simán kijutnia, akik se hozzám, se Németországba nem kerültek, hanem hazamentek a szüleikhez.

5. sz. A Mután való átkeelés előtt sok emberem hazament, akik a környékbéli falvakba valók voltak. Résben fogságba estek, részben megúszták simán. Ezért ellenőriztek komolyabban. Később, az 10000 határ átlépésénél.

6. sz. 1954. tavaszán elvégeztem Budapesten a úszómester képző tanfolyamot és minősített úszómester lettem. Persze a Konyhára semmit sem hoztam. X

7. sz. Főleg az okozott bajt, hogy a „Sábor Diák” fölvételeihez még a bábolnai szerződöttem előtt szerződtem ismét Zenthe Ferenc lovas képmásdul lovas statisztikának. A fölvételek soká húzódtak a dunai árvíz miatt, ami a fölvételek zömének helyét hosszú időn át borította. Bábolnán a szerződöttem alkalmával erre mondtam, hogy a film fölvételekre lekööttem már magam. Azt mondták, hogy nem baj, mert úgy sem várják és nem is várhatják tőlem, ha még 1, vagy 2 év múlva sem tudnék kézzelfoghatóan

10. redményt fölmutatni.

8.sz. Az ötusa lovas számában a 2-ik és 3-ik helyezettek [a világbajnok Handrick és egy brazil százados, lovaglótanár:] holtversenyt lovagoltak. Kétféled másodperccel voltam mögöttük a 4-ik. [tulajdonképpen 3-ik:] Ezt a hajszálnyi időt pedig egyszerűen a vezetőim vesztették el. Nem engedték, hogy a sokszorosan begyakorolt, saját találmány módszeremmel lovagoljak neki a kezdő szalagnak. Jeljes sebességgel haladó lóval akartam áthaladni a rajt pillanatában a vonalon. Az esztelen zavarás miatt túl korán kerültem a szalaghoz. Hogy idő elől át ne szakkítsam, mert az kezdett volna az egész versenyből, kétségbeesett cibálással földgaskodattam a lovam. Az ágaskodásból leesve, a hasával szakkítottam el a szalagot és helyből kellett újra fölgyorsulnia. Természetesen sokkal többet vesztettél. 2, tized másodpercnél. Jgy is ^{magyar s mibor} csak Plattly József 2. tized másodpercnél volt az eddigi olimpiák során mellő nyergében volt a 3-ik. A 4-ik helyemre még ma is a második vagyok az ilyen vonatkozásban a magyarok között.

9.sz. Nagykanizsai lakásom ablakaiból a melletti helyiségekből a zsidó templom udvarára látni. Jde hozták össze a szerencsétleneket a deportálásuk előtt. Feleségem és anyósom nem minden kockázat nélkül engedték le nekik jenni valót, tejet a csecsemőknek. ~~és~~ cigarettát! ~~és~~

10.sz. Míg a bal vállam gyöggött megfordultam Budapestten is. Jelen voltam egy országos ötusa lövészetben, ahol

Ötuszók és lövészek versenyeztek: A verseny után ugrattak, hogy mutassam meg, hogyan lőttem a régiak. Kézbevettem egy természetesen ismeretlen pisztolyt. Legyöngülten, félig még betegen, 9 évi teljes kihagyás után [csak 1948-ban, a londoni olimpia előtti előzetesen volt pisztoly egyszer a kezemben, akkor jól lőttem!] 194 pontos találattal ^{ültem} lőttem. Benedek Sándor 189; Szondi István 191-t lőttek.

11. sz. Somogymegye lovas sportjának a szil. vonalásítása, a régi keretekre való kistélesítése volt. Szollár István a tenyésztő telep akkori vezetője minden lehető segítséget megadott. Kb. lovassal, kisgyerekek és leányokkal is foglalkoztunk. Április 15-én 845 lóval rendeztem újabb bemutatót ami már az akadályversenyekre készülő lovassal és lovasok vizsgálója volt. A központból kiküldött szakértők előtt a halasztáson, a homokbányán, kőkon és szántáson keresztül mutattuk be, hogy fél téli hónap alatt mit tanultunk. Tökéletes elismerést kaptam, de az anyagi hiánya miatt csak erős lecsökkenített keretben dolgozhattam tovább.

Az öttusa sport megszervezése céljából a megyei Mőhöz. útján a pesti központban Katona Sándortól pisztolyokat kaptam, amik soha száraz meg nem érhettek. Megtudtam, hogy Kaposváron fogták a pisztolyokat. Újabb ígérettel kaptam, hogy küldenek pisztolyokat, hogy átvesztik a "Kármáté" lovas szakosztály számára a belov...

100 golt lovaimat, de minden csak ígéret.
12.sz. Édesapám az utcát mindig velem sa-
te, míg csak katona-ném lettem. Először
hogy hadd söpörjem én az utcát, a Juli-
sokkal nagyobb az udvar, mint az utca. A
lányok, akikkel tánciskolába is jártam ma-
vetnek. Édesapám nem engedett, a mu-
szégyelljem. Az első világháború után úgy
zeth "Kiskertek" voltak a város túlsó fele-
zítláb mellett a talicskát végigolnom a
a kapával meg a locsolókannával. Nagy-
tem a lányok gúnyolódásától, de meg-
és a gyerekeim is így nevelődnek.

13.sz. Útközben azon a lehetőségen törté-
jeim, mi lenne, ha az épület folyósdablakából
varban levő németeket közrefognám és ös-
ném. Összesen lehetünk vagy 40-en. Azután
be jutott, hogy az előző napon megtartott él-
szeten egyetlen puska sem működött akca-
tesen. Harc közben mégsem lehet lövésenki-
vermesterhez szaladgálni.

14.sz. 1948 őszén az "országos öttusa szö-
től" Lendvai Pál volt a vezető - azt a megbí-
kaptam, hogy "Széles népi rétegekre kite-
ve szervezzek öttusaéletet Zala és Som-
vár megyékben." Elsősorban a Kanizsai rend-
hez fordultam. Az akkori parancsrok

Gyula őrnagy ötvölt a dolognak és hajlandónak mutatkozott a közteműködésre. Arra kéri, hogy a tendé személyzet számára tartssak céllövő oktatást addig is, amíg öttusázhathatunk majd. Közel fél évet, heti két alkalommal oktattam a céllövészet eleinte elméletben, a tanteremben, majd az új vatta épített Kispuska-pisztoly lőtérben. ^{A Bajk üg. fejeződjén}

A Maort. Munkás Sportegyesület kebelében vizsgakosztályt szerveztem. Péchy György százados, meth László gyógy szerész és Maort tisztviselő Tóth Tibor hadnagy voltak az alapító tagok. Értük, hogy 50 inas és diákgyerekek tanulmányozni Kanizsán. Az országos vidéki bajnokgon a törvívó csapatunk második lett Budapestben. Olyan beemutató rivóakadémiát rendeztem, amelyen részt vettek Mastlay László és még néhány olimpiai rivónk. Propagáltam a Maort. műsterháznál tanulmányát, a töt és kardvívó zsűrigépet. Azt látta a rége, hogy valami ostoba, itígy kitalálta, hogy: "Persze megint a régi tisztek akarnak urizálni." Nagyon sajnálom, hogy az akkori büszkeségem miatt az a sok Kanizsai gyerek nem tanult tovább rivni. Szembe kellett volna állnom, mert újabb 10 esztendő és az "öregesek a sírba viszik magukkal a tudományukat." fiataloknak akkor alólól kell kezdniük ahelyett, hogy ott folytathatnák, ahol mi abbahagytuk.

15.sz. Jegyzetek.

A fonyódi „Járási Testnevelési és Sportbizottság” vállaltam, hogy megtanítom úszni az egész tonfenyvesi iskolát a legkisebbek és az országvizsgálaton be nem vólók kivételével. Széreményt érttem el, de a filmfelvétel miatt kellett hagynom.

16.sz. Ugyanebben az időben édesapám keményen régi barátját és tanártársát, az idős Berkovics Arnoldot 2 deportáló szerelvényre lerátette. Sajnos a harmadik alkalommal is járt sikertel az újabb próbálkozás. Berkovics Arnold még anyai nagyapámnak is tanárja volt. 2 gyermeke, Berkovics László és Aranka a megkeresztelkedésükkor, 1922-ben, szüleim keresztgyermekkei voltak. Aranka felesége lett Dr. Molnár Ernő volt Kecskeméti ügyvédnek, aki a háború befejezése után többször is volt különféle miniszterünk. A háború előtti időben is közismert volt Kecskeméten, hogy Dr. Molnár Ernő kommunista beállítottságú volt. Édesapám mégis a segítségére volt a kommunai szolgálattal kapcsolatos kérésében, mert az ilyen megnyilatkozásokat nem nézték jó szemmel.

17.sz. Édesapám, mint történelemtanár nagy ellensége volt a Habsburg család szerelmének. Megrajzoló képekben tudta elém mutatni a szinte évszázadonként megújuló

badsgágharcainkat. Ottó trónkövetelését és h
veit is mélyen elítélte. Egy alkalommal azt
Kérdeztem tőle, lehettem vagy 14 éves,
hogy mit tennénk édesapám, ha most vál
tásokkal tartanánk és az ország megválasztá
Királya Ottót, akkor mi mit tennénk. Meglepő
vott édesapám válasza: „Akkor mi az alko
mányos érzületünknel fogva meghajtanánk
fejünket a többség akaratára előtt és törvényes
lensékkébe vonulnánk!”

Kérdés: Milyen utasításokat adott Orbán Nándor volt ht.szds.önöknek, utasításai nyomán hány ÁVH.tiszt lakásán jártak, vagy hány kommonistát állítottak elő.

Felelet: Konkrét utasításról nincsen másról tudomásom, mint arról hogy ha máshonnan ÁVH.tisztek érkeznek azokat lekell fogni. Ezen kívül voltak közvetett utasításai amikor a helyezése közölte velünk nyilván az ő utasítására a következőket. Egyik alkalommal kiküldtek [redacted] lakására aki a határőrsé, parancsnoka volt, hogy nézzük meg vannak e fegyverek ekkor ki is mentünk azonban már ott csak katonák voltak a lakáson [redacted] nem tartózkodott odahaza, hallomásból tudom, hogy kiment Jugoszláviába. Másik eset az volt, hogy kikébekelett vinni az épületben ekkor én vezettem a gépkocsit. Azt halomásból tudom, hogy az őrsről szoltak be, hogy [redacted] rosszul viszonyult a vasuti dolgozókhoz azért kell behozni. [redacted] kihallgatását tudomásom szerint [redacted] végezte, melyen Orbán is jelen lehetett, azonban később kiengették [redacted]. 1956. november 4-én vasárnap délelőtt ugyancsak [redacted] keresztül közvetve Orbántól kaptunk olyan utasítást, hogy a Nagykanizsa-i főrhénci hegyen tartózkodik egy [redacted] vezetű Ávós akiért kikell menni és behozni. Kimentünk azonban nem találtuk meg és visszajöttünk.

Kérdés: A "nemzetőrség" részére honan kinek a közbejárására és ki szervezte a fegyvereket és milyen fegyvereket.

Felelet: Tudomásom szerint 1956. október 29-én Orbán a pártbizottságról ahol a székhelyünk volt telefonált a rendőrségre, hogy mikor fegyverzik fel a "Nemzetőrséget" a rendőrségről azt a válszt adták hogy nekik csak pisztolyuk van, erre telefonált a laktanyában, ahol ugyancsak azt a válszt adták, hogy még nem tudják mert nem kaptak felsőbb utasítást, majd később érdeklődjenek. Tudomásom szerint kb) egy óra múlva, a laktanyából szoltak, hogy lehet menni a fegyverekért. A fentiek után Orbán utasítására kimentünk a laktanyában, ahonnan elhoztuk a fegyvereket, /:géppuska, goly. szóró, géppisztoly, pisztoly, karabély, kézigránát, lőszer:/ megérkezésünk után mindenki megkapta a fegyverét. Ezután szétszaladt a hír a városban, hogy a laktanyában osszak a fegyvereket és a civilek is mentek a fegyverekért amit ki is hordtak.

Kérdés: Jelenleg kinek a birtokában van engedély nélkül fegyver.

Felelet: Arról tudomásom nincsen, hogy jelenleg valakinek a birtokában engedély nélkül fegyver volna. Azt tudom, hogy [redacted] aki szintén Orbán mellett volt beosztva és géhás volt amikor november 4-én szétmentünk mindenkitől mindent amit kiadott leszedett.

Kérdés: Orbán Nándor volt ht.szds. kikkel tartott fenn szoros kapcsolatot és ezek milyen jellegűek voltak:

Felelet: Tudomásom szerint legszorosabb kapcsolatot tartott fenn Urban [redacted] aki a "Nemzetőrség" orvosa volt, valamint [redacted] és [redacted]. Arról nem tudok, hogy a fenti személyekkel bizalmasan miket szoktak megbeszélni, kinti kapcsolati előtte nem ismeretesek.

-4-

Kérdés: A fenti ügyel kapcsolatban kíván-e még valamit előadni.

Felelet: A fenti ügyel kapcsolatban egyebet előadni nem kívánok a felvett jegyzőkönyv vallomásonat az igazságnak megfelelően tartalmazza, melyet elolvasása után h.h. aláírok.

Kmtf.

Felvette:

Kovács László
Kovács László.
rny. alhdgy.

Vallomástevő:

"Szigorúan titkos"!

Tárgy: Orbán Nándor volt ht.
szds. ügyében összefog-
laló.

J e l e n t é s
Kaposvár, 1957. január 24-én.

Jelentem, hogy O r b á n N á n d o r volt ht. szds. ügyé-
ben az összefoglaló jelentést elkészítettem, melynek során
az alábbiakat állapítottam meg:

O r b á n N á n d o r, született: Kecskemét, 1910. anyja:
Viller Gabriella, iskolai végzettsége: érettségi, fogl: va-
sutépitő vállalati munkás, volt ht. szds, pártönkivüli, magyar
állampolgár és nemzetiségű, volt Balatonfenyves, Kölcsey-u.1.
szám alatti lakos, jelenleg Somogysánsón községben lakik.

Orbán a felszabadulás előtt mint ht. szds. teljesített szolgál-
latot és a nagykanizsai "Gábor Aron" laktanyának volt a pa-
rancsnoka. A felszabadulás után Nagykanizsán telepedett le.
Szoros kapcsolatot tartott a volt ht. tisztekkel, több alka-
lommal tett ellenséges, népi demokrácia-ellenes kijelentése-
ket. [REDACTED]

1952-ben Nagykanizsáról Balatonfenyvesre költözött, ahol a
Vasutépitő Vállalatnál helyezkedett el. Itt ugyancsak szoros
kapcsolatban állt a volt ht. tisztekkel és a nagykanizsaiak-
kal is tartotta továbbra a kapcsolatot. [REDACTED]

1956. október 23.-i ellenforradalmi események folyamán, ugy
27-28-án Nagykanizsán az ellenforradalm vezetői Orbán Nándor
volt ht. szds.-ért eljöttek munkahelyére azzal, hogy Nagyka-
nizsára vigyék és feladattal bizzák meg. Orbán az érte meg-
jelent személyekkel együtt Nagykanizsára utazott, ahol meg-
kezdte a fegyveres "nemzetőrség" szervezését és a Pártbizott-
ság épületét foglalták el hivatali helyiségeiknek és szállás-
körletüknek. Orbán ettől az időtől kezdve teljhatalmu parancs-
noka lett a "nemzetőrség"-nek, azok részére kiosztotta a
fegyvereket, amit a nagykanizsai "Dózsa György" laktanyából
hozott el. Fegyverzetük: pisztoly, géppisztoly, géppuska,
karabély és kézigranát volt. Ennek folytán Nagykanizsa város-
ban több illetéktelen személy birtokába került fegyver.

Orbán Nándor szoros kapcsolatban állt a "Forradalmi Tanács" vezetőivel, azoknak minden gyűlésükön résztvett, sőt bizalmas értekezleteket is tartottak. Ugyancsak Orbán tagja lett a Nagykanizsa-i "Forradalmi Katonai Tanács"-nak, melyen belül a katonai ellenőrző bizottság elnöke lett. Szoros kapcsolatban állt azokkal a személyekkel, akik a "Forradalmi Tanács" megbízásából Győrbe utaztak instrukciót szerezni a további ténykedésükre vonatkozólag. Orbán egy beosztottja, [REDACTED] is el volt Győrbe, akinek visszajövele után Orbánék a "nemzetőrség" belül magalakították az úgynevezett "operatív" csoportot, amelynek feladata lett volna a volt ÁVH. tisztek, pártfunkcionáriusok összeszedése és kivégzése. Ez a csoport kb. 5-6 főből állott és tagjai döntő többsége nyugatra szökött, [REDACTED] is velük együtt.

Orbán mint a "nemzetőrség" parancsnoka, több alkalommal adott ki olyan utasítást beosztottjainak, hogy a volt ÁVH. tiszteket ha máshonnan érkeznek Nagykanizsára, el kell fogni, valamint kommunista érzelmű embereket vigyenek be. Konkrétan utasítást adott arra, hogy [REDACTED] lakására menjenek ki, azt vegyék őrizetbe és az ott-tartózkodó ÁVH. tiszteket is. Továbbá [REDACTED]-ot, aki ebben az időben a nagykanizsai [REDACTED] tartózkodott, vegyék őrizetbe. Mindkét helyen kinn voltak, azonban az említett személyeket nem találták, így nem tudták őrizetbe venni.

Ugyancsak parancsot adott arra is, hogy [REDACTED] t aki a Nagykanizsa-i vasuti őrsön teljesít szolgálatot, "kommunista" propaganda terjesztése miatt vigyék be. Ezen ténykedésüket végre is hajtották, [REDACTED] bevitték, akit Orbán figyelmeztetett, hogy továbbra az őrsön ne fejtsen ki propagandát, mert ellentétbe fognak kerülni. Utána kiengedték.

A "nemzetőrség" szervezését, vezetését és felfegyverzését Orbán részéről ezideig bizonyítja: [REDACTED]

[REDACTED] lakosok tanuvallomása.

Az ÁVH. tisztek és kommunista vezetők letartóztatási utasításait bizonyítják: [REDACTED] tanuvallomása, valamint [REDACTED] kihallgatásáról készített feljegyzés. Ugyancsak [REDACTED] és [REDACTED] vallomásai bizonyítják az "operatív" csoport megalakítását is.

A nyomozás során tudomásomra jutott még, hogy Orbán Nándor Nagykanizsán tartózkodása idején szervezett egy gyűlést, amelyen csak kimondottan volt ht. tisztek vettek részt. A gyűlést a nagykanizsai "Szever"-féle vendéglőben tartották meg. 1956. november 4.-e után a nagykanizsai főrhénci hegyen Orbán egy csoportot szervezett, amellyel a nagykanizsai rendőrséget akarták megtámadni. A csoport tagjai közül a szovjet felderítők egy fiatal személyt elfogtak, azonban az illető névszerint nem tudta megnevezni Orbánt, csak annyit vallott, hogy egy volt ht. szds. volt a parancsnokuk. Szovjet elvtársakkal felvettem a kapcsolatot, azonban a személyt nem tudják megnevezni, hogy ki volt, így nem tudtam kihallgatni.

Az általa megszervezett gyűlést és a főrhénci-hegyi szervezetre vonatkozólag tanukat kihallgatni nem tudtam, így ez dokumentálva nincs ezideig, azonban a későbbi dokumentálása sem valószínű.

[REDACTED]
Kovács László
rny. alhdgy.

1147

Tárgy: Orbán Nándor volt ht.szás.ügye.

F e l j e g y z é s.

Kaposvár 1957. január 5-én.

Jelentes, hogy Orbán Nándor szül.: Kecskemét 1910. a.: Viller Gizella, isk.végz.érettségi, fogl.: Vasutépítő Vállati munkás volt ht.szás.pártonkívüli magyar állampolgár és nemzetiségi volt Nagykanizsai jelenleg Balatonfenyves Kölcsey ut 1-szám alatti lakosról az alábbiak jutottak tudomásomra:

Orbán a felszabadulás előtt mint ht.szás.a Northysta hadseregben teljesített szolgálatot, részt vett a Szovjetunió elleni hadműveletekben és több kitüntetést kapott. A felszabadulás után Nagykanizsán telepedett le, ahol a Zrínyi Miklós utcában lakott. Nagykanizsán szoros kapcsolatban állt a volt ht.tisztekkel és összejöveteleket szoktak szervezni, több alkalommal tett népi-demokrácia ellenes kijelentéseket. Ezzel kapcsolatban úgy szerettem tudomást, hogy [REDACTED] erről.

1952-évb n Nagykanizsáról Balatonfenyvesre költözött ahol a Vasutépítő vállalatnál helyezkedett el munkában. Balatonfenyvesről is több alkalommal haza szokott jönni Nagykanizsára és ezen alkalmakkor felvette a kapcsolatot a volt tiszt barátai-val. Nyári időszakban a Nagykanizsán élő volt ht.tisztek tekintve hogy a Balatonmelett lakott felszokták keresni és nála nyaraltak. Tudomásom szerint Orbán szoros kapcsolatban állt a Balaton mellékére leköltözött volt ht.tisztekkel, ilyen volt pl: [REDACTED] volt ht. [REDACTED] is aki [REDACTED] jelenleg.

1956. október 23. után az ellenforradalmi időszakban amikor Nagykanizsán is megalakult a "Nemzeti Bizottság" a jó ismerőse főképpen a jobboldali személyek és volt ht.tisztek Orbán Nándorért Balatonfenyvesre gépkocsit küldtek, hogy vigyék el Nagykanizsára ahol a honvédség élére fogják állítani. Ezekből is megmutatkozik a Nagykanizsai személyekkel való kapcsolata. Orbán ez az alkalommal el is ment Nagykanizsára ahol megbízatást kapott, hogy a Nagykanizsai helyőrség parancsnoka mellé lessz beosztva az ellenforradalmi időszakban amit el is vállalt. Így [REDACTED] helyőrség parancsnok mellett tevékenykedett és úgy nézett ki az egész, hogy teljes egészében ő akarta átvenni a honvédség irányítását, [REDACTED] ot csak azért hagyták melette, hogy a nép előtt álcázzák Orbán tevékenységét.

Orbán a honvédségen belül, illetve főképpen kívülálló személyekből szervezett egy csoportot akik részére a legmegbízhatóbbak voltak, hogy majd egy bizonyos idő múlva ezekkel a személyekkel együtt teljesen átveszik a honvédség irányítását Nagykanizsán, azonban erre a Szovjet csapatok megjelenése végett nem került sor.

148

Orbán a fentiek megtörténte után az általa szervezett csoport részére, valamint még ezen kívül több illetéktelen személy részére a honvédség raktárából kieszottta a fegyvereket/: géppisztoly, kézigranát, hadipuskák és egyéb honvédségi felszerelést:/akik a váres területén jártak és a becsületes embereket megfenyegették a fegyverekkel, hogy kifogják őket végezni.

1956. november 4-én reggel amikor a Szovjet csapatok Nagykanizsára is megérkeztek Orbánt őrizetbe vették és a Honvédségnél volt letartóztatásban, ahonnan, hogy milyen körülmények között nem tudom kiengedték, valószínű összejátszás volt. Kiszabadulása utáni napokban illegálitásban vevult, és a már fentebb említett csoportjával együtt és megbízható embereivel együtt egy csoportot szervezett akikkel a Nagykanizsa melletti Főrhéci hegyben rejtőzött meg és fegyveres harcot szerveztek a Nagykanizsai rendőrség ellen, hogy azt megtámadják, azonban ezt nem merték csinálni mivel a Szovjet csapatok állandóan ott tartózkodtak.

A Nagykanizsai Rendőrkapitányság csoportjából fogott el személyeket akik tettek több vallomást, azonban Orbánt nem sikerült elfogni, mivel állítólag visszaköltözött Balatonfenyvesre saját lakásában és munkahelyén dolgozott. A fentiekre vonatkozólag; a Nagykanizsai rendőrkapitányságon bővebb adatok fekszenek el, még kihallgatási jegyzőkönyvek is, valamint ott részletesebb adatokat lehet megszerezni tevékenységre vonatkozólag.

A Somogy megyei Rendőrkapitányságra kerülésen alkalmazásával megállapították, hogy Orbán Nándor volt ht.szás. a Somogy megyei

Lejellezés: A fenti személy ügyével kapcsolatban javaslok felvenni a kapcsolatot a Nagykanizsai Rendőrkapitánysággal, a rá vonatkozó adatokat onnan beszerezni, majd Orbánt titkosan őrizetbe venni és részletesszen kihallgatni a fenti eseményekre vonatkozólag, mivel vallomásán keresztül több fegyvert, lőszeret és egyéb dolgot lehet felderíteni. Ezek után amennyiben észinté vallomást tesz

balaton mentén nagyobb számban élnek volt ht. tisztek akiket jól ismer

Kovács László
Kovács László.
ny. alhdgy.

"Szigoruan titkos"!

Tárgy: Orbán Nándor volt
ht.szds.ügye.

J e l e n t é s
Kaposvár, 1957. január 23-án.

Jelentem, hogy 1957. január 20-án beszélgetést folytattam
[redacted] nagykanizsai lakossal, aki az aláb-
biakat mondotta el:

1956. október 23.-i ellenforradalmi események idején, pontos
napra nem emlékszik, a városban hallotta, hogy a megalakult
"nemzetőrség" parancsnoka O r b á n N á n d o r volt ht.
szds.lett Nagykanizsán. A fenti időben ő konkrétan nem volt
tanuja annak, hogy kommunistákat bántalmaztak volna. Arról
azonban hallott személyektől, hogy Orbán utasítására, a pa-
rancsnoksága alatt állott "nemzetőrség" tagjai, kommunistá-
kat és volt ÁVH. tiszteket állítottak elő. Az általuk előál-
litott személyekkel hogy mit csináltak, erről tudomása nin-
csen.

Elmondása szerint, pontos napra nem emlékszik, úgy október
30.-a körül lehetett, a Nagykanizsai Vasutbiztosító őrsön meg-
jelent 4 személy fegyveresen, akik vele közölték, hogy Orbán
szds.utasítására menjen velük be a Pártbizottság épületébe,
ahol Orbán székel. Ezekután felültették egy gépkocsira és be-
vitték. Mikor beérkeztek, Orbán folytatott vele beszélgetést,
aki megkérdezte tőle, hogy párttag volt-e? Erre ő azt felelte,
hogy igen. Orbán ezekután közölte vele, hogy ezekután ne foly-
tasson az őrsön kommunista propagandát, mert ha továbbra ezt
folytatja, abban az esetben el fogják vinni. Mégegyszer figyel-
meztette Orbán és visszaküldte az őrsre, hogy továbbra is tel-
jesítsen szolgálatot, de ténykedéseit figyelemmel fogják ki-
sérni.

Kovács László
Kovács László
rny.alhdgy.

J e g y z ő k ö n y v .

Orbán Mándor előzetes letartóztatott kihallgatásáról.
Zalaegerszeg, 1957. május hó 8-án.

Orbán Mándor,
1910. február 10. Kecskemét,
Willer Gizella,
értelmiségi származású,
idomár /:ht. tiszt:/
gimnáziumi érettségi /:ludovika akadémiá:/
magyar állampolgár,
magyar nemzetiségű,
Somogyfajsz, Állami Versenylőtenyésztőtelep.

KÉRDÉS: Ismertesse tömör élettörténetét!

VÁLASZ: Amint fentebb említettem értelmiségi családból származom. Édesapám Kecskeméten polgári iskolai igazgató volt. Jelenleg nyugállományban van, Budapesten tartózkodik Ilona húgómnál. Édesanyám tanárnő volt, 1956-ban halt meg.

Ketten vagyunk testvérek a már korábban említett Ilona nevezetű húgómmal, ő férjnél van, férje Dr. Ábrháms István orvos, Budapest V. ker. Vécsei-u. 4. sz. alatti lakos.

Négy elemi iskolámat Kecskeméten végeztem, az elemi iskoláim elvégzése után ugyancsak Kecskeméten beiratkoztam a Piarista Gimnáziumba és ugyancsak itt tettem érettségi is 1928-ban. Érettség után bevonultam katonának, mivel a Ludovikára akkor nem vettek fel, s majd egy évi szolgálat után felvételen megtörtént és Budapesten tanultam a Ludovika Akadémián 1933-ig, 1933. augusztus 20-án avattak hűgy-é. Az iskola után Kecskemét-i V. tüzér osztályhoz lettem beosztva csapatparancsnokként szakparancsnoki minőségben. 1934. október 1-én a budapesti I. tüzér osztály keretében, az alantos tiszti lovaglós tanfolyamot végeztem. Ezután az I. osztály segéd tiszteje voltam, 1936-ban a Berlin-i olimpia után az Örkényi lovaglós és hajtó tanár képző iskolába kerültem hallgatónak. 1938. júliusában a Győr-i II. tüzér osztályhoz kerültem. A komáromi osztály részesültem a felvidéki bevonulásban 1938. végén.

1939. január 21-én Székesfehérvárra kerültem, ahol 1941. október 28-ig szolgáltam. A székesfehérvári osztállyal vettem részt az erdélyi bevonulásban 1940-ben, 1941. október 28-án Nagykanizsán kerültem pótkorvet parancsnoknak, ezzel az osztállyal vonultam el a Keleti hadszíntérre 1942. május 5-én, ahonnan sebességgel 1943. február 23-án érkeztem vissza az országba. 1944. szeptember

Orbán
Mándor

12-ig, amikor a 8. hadosztály keretében, mint ütegparancsnok vonultam el. Ujaradnál voltunk először harcban, Eszék felé irányuló körletében tettük le a Szálasi féle esküt. 1944. november végén a 8. pót tüzér osztály parancsnokságát kaptam meg. Szél vettam részt a Dunántúlon lefolyt harcokban. 1945. május 8-án a Dráva völgyében Mörkburgtól nyugatra jugoszláv területen polgári fogdába estem. A cellőzmölki fogoly kórházból szabadultam augusztus közepén. Az igazolásom december 4-én történt meg a budapesti I. hadtestparancsnokságnál. 1945. december 12-vel a Néphadsereg I. hadosztály I. tüzér ezred I. osztályparancsnokává nevezték ki. 1946. február végén, amikor a nyugatra távoztak eltávolítása történt, léptem ki a honvédségből.

Visszatérve katonai időmre azért tettem említést az olimpiászokról, mert én is versenyeztem több esetben, mint öttusázó. Usteként komoly eredményeket is értem el.

1946. nyaratól szódás kocsis és fuvaros voltam Nagykanizsán 1951. áprilisig. Ugyanebben az évben, tehát 1951-ben különböző segéd munkát vállaltam, majd 1951. november 23-án Bal tonfagyveszre a Vasutépítő Vállalathoz kerültem felpitményes munkásnak. Itt voltam 1954. augusztusáig. 1955. májusig ismét különböző segéd munkásként dolgoztam Vállalatoknál, majd a Bábólna-i Törzsállattenyésztő Állami Gazdaságnál Sportszervezőként dolgoztam. Innen kerültem át 1955. augusztus 15-én Somogyvárdra az Állami Versenylényosztályra, mint idomár. Itt voltam alkalmazásban - az említett beosztásban - egészen letartóztatásomig.

A háború előtt semmilyen politikai pártnak, politikai egyesületnek tagja nem voltam. A háború után sem léptem be ilyen mozgalmakba.

Büntetve ezideig nem voltam, sem pedig Rendőrségi, vagy Pártügyi eljárás nem folyt ellenem.

Visszatérve korábbi életrajzi részhez pótlólag megkívánom említeni, hogy 1937. május 1-én lettem fűggy., 1941-ben léptettek elő ezds-á. 1938. évben nősültem meg, feleségül vettem Virágháti Zsófia értelmiségi származású leányt, házasságunkból öt gyermek született.

KÉRDÉS: Útán a Zalamegyei Rendőrfőkapitányság az ellenforradalom idején kifejtett aktív tevékenysége miatt - ellenforradalmi - tartóztatta le. Megértette a gyanúsítást?

VÁLASZ: Igen, a gyanúsítást megértettem.

KÉRDÉS: Büntőnek érzi-e magát?

VÁLASZ: Magamat büntőnek nem érzem, úgy gondolom, azt abban a bizszenben vagyok, hogy én csak jót tettem az ellenforradalom idején, rosszat annál kevesebbet, azt semmit.

KÉRDÉS: Bekapcsolódott-e Ön egyáltalán az ellenforradalmi eseményekbe, fejtett-e ki valamilyen tevékenységet az ellenforradalom érdekében? Vállalt-e funkciót, ha igen milyent, s ebben a funkciój alatt milyen tevékenységet fejtett ki?

VÁLASZ: 1956. október 27-én, szombaton délelőtt Somogyvárdon az Állami Versenylényosztályon azzal fogadtak, hogy szervezőnek egy títust és a Tenyésztőtelepnek is részt kell venni abban a tüntetésben. Ebben a tüntetésben magam is résztvettem. A tüntetés...

azt az esetet, mikor [redacted] nevű volt pártfunkcionáriust felakarták akasztani. Határozottan kijelentem, hogy ennek megakadályozását magam is szorgalmaztam, s mondhatom eredményel, mert a felcsigázott tömeget lecsillapítottuk.

1956. október 27-től 1956. október 31-ig semmiféle megmozdulásban nem vettem részt, semmiféle ellenforradalmi tevékenységet nem fejtettem ki, ilyenben részt nem vettem. Állandóan dolgoztam munkahelyemen ugyanabban a beosztásban, mint korábban. Esetleg irodai munkában segítkeztem ugyancsak a Gazdaságnál.

A Gazdaság Somogyvárd-i hivatalában tartózkodtam 1956. október 31-én délután, amikor a somogyvárdi Postahivatal vezetőjétől telefonértesítést kaptam, hogy megbízták őt értesítéssel, miszerint Somogyfajszon, lakhelyemen várnak rám gépkocsival Nagykanizsáról. Közölte még velem is a postahivatal vezetője, hogy Nagykanizsára akarnak vinni helyőrség parancsnoknak. Én az értesítést vettem, bejelentettem [redacted] nevű agronómusnak a kertem engedélyét, hogy eltávozzak. Ezzel én Somogyvárdról elmentem Somogyfajszra lakásomra és ott találtam [redacted] nevű, általam már korábban is ismert fiatalembert gépkocsival. Közölte velem, hogy [redacted] küldte Nagykanizsáról azzal, hogy vele együtt üljek gépkocsira, menjek le Nagykanizsára keressem fel őt. Ezzel én átöltöztem és a hívásnak eleget téve Nagykanizsára utaztam. A gépkocsiába az említett [redacted] beszélgettünk, mely alkalommal ő közölte velem, hogy a Nemzetőrség parancsnokságival akarnak megbíznani Nagykanizsára menőt [redacted] tájékoztatott a nagykanizsai eseményekről, kezdve a tüntetés kezdetétől egész aznapig. Utókorban felkerestem Balatonkeresztúron [redacted], kértem, hogy áldjon meg engem, ami meg is történt.

Miután Nagykanizsára beértünk felkerestem [redacted] [redacted] örömmel fogadott és közölte velem, hogy engem találtak alkalmas személynek arra, hogy Nagykanizsán rád legyen. Felkért, hogy elrögösen szervezzem meg a nemzetőrséget és vegyem át a nemzetőrség parancsnokságát. Elmondta, hogy az addigiak során csak értekezések voltak és senki nem tesz semmit. Én az általa történt felkérést elfogadtam és ígéretet tettem a nemzetőrség megszervezésére és arra, hogy a lehetőség szerint rendet teremtek. Ezután [redacted] együtt kerestük fel [redacted] et nagykanizsai lakásán, aki abban az időben a közigazgatás vezetője volt Nagykanizsán. Őt azért kerestük fel, hogy a megérkezésemet bejelenteni lényegesebb beszélgetés Fajsz és közöttem nem történt, mindössze arról volt szó, hogy másnap, tehát november 1-én 9 órára menjek el a Főtanácsára egy értekezlet lesz. Ott kaptam tájékoztatást a nagykanizsai körülményekről és hivatalosan ott kaptam meg a nemzetőr parancsnoki megbízatást.

Ezután [redacted] yütt [redacted] t kerestük fel nagykanizsai lakásán, amikor a "Forradalmi Tanács" elnöke volt. Ő is is jelentkeztem, ő nagyon örült megérkezésemnek és megbeszélte [redacted] jelenlétében a nemzetőrség megszervezésének módját, szűk közösséget és a nagykanizsai állapotokat általában. [redacted] azt mondta, hogy tartózkodnunk kell a lehetőség szerint minden atrocitástól, különösen a letartóztatásokat kell mellőzni, tehát úgy kell cselekednünk, hogy azért későbbi időpontban tudjuk vállalni a felelősséget, természetesen nem ilyen körülményre gondolt, mint amilyenben jelenleg is vagyok, hanem arra gondolt, hogy ha az akkori állapotok megerősödnek - tehát társadalmi változás lesz - akkor is felelősséggel tartozunk. Konkrétan beszéltem arról is - és ezt a gondolatot én vetettem fel -, hogy a nemzetőrség megszervezése során tekintettel kell lenni a diákságra is.

Q. U.

Érttettem ez alatt a gimnazistákat, vagyis a gimnazisták be-
 állását, kiképzését a nemzetőrség részére. [redacted] egyetértett
 ezzel ebben a kérdésben. Volt még az [redacted] és közöttük különböző
 feladatokról, azonban konkrét megállapodás, vagy utasítás
 nem történt, mint ő is közölte velem azt, hogy másnap 9-re a Tanács-
 tól jelenjek meg a már fentebb említett értekezleten. Ezzel az
 [redacted] 31-1 napon befejeződött. Az 1-re virradó éjjelt [redacted]
 [redacted] állapítottam meg, hogy a nagykanizsai megmondulásoknak gerincét
 a diákság képezte és konkrét elhatározással vált bennem, hogy a diák-
 ság feltétlenül megszervezzék saját részére és a diákság képezte
 volna a nemzetőrség gerincét. Ebből a célból, másnap, 1956. november
 1-én reggel felkerestem [redacted] egyébként régi jó barátom, nagykanizsai lakásán. Jövedelemnek ő is
 nagyon örült. Azzal a kéréssel fordultam hozzá, legyen segítségemre
 a diákság megszervezésében és a kiképzések irányítását a tanári kar-
 hivja össze a tanári kart, hogy a további teendőket megbeszéljük.
 Ő erre ígéretet is tett, azt kérésomat meg is valósította.

[redacted] a Tanácsházra mentem - a már fentebb említett és előre
 jelzett - értekezletre. Ezen az értekezleten úgy tudom, hogy a Vá-
 rosi Forradalmi Tanács tagjai vettek részt. Főbbek között ott volt

[redacted] Ludovikás ötvérssan volt és még sokan mások. Az
 értekezleten bejelentettem Nagykanizsára érkezésemet, továbbá azt,
 hogy a nemzetőrség megszervezését megkezdem. Az értekezlet meg-
 sebesen parancsnoki tisztségemben megerősített és elfogadta tevékeny-
 ségemet. Ezzel az értekezlettel kapcsolatban megkívánom jegyezni,
 hogy valaki ott a résztvevők közül javasolta, hogy a városban tar-
 tászkodó, volt ANK-s tiszteket, pártfunkcionáriusokat is kell tar-
 tottatni. Én a javaslatot szembehelyezkedve egy másik javaslatot
 tettem, miszerint fontosnak tartottam, hogy a fogdák, börtönök le-
 hetőleg üresek legyenek és amennyiben tartani lehet ezektől a sis-
 témáktól - tehát akiknek letartóztatását követelték -, ezeket
 rendőrfi felügyelet alá kell helyezni és kötelezni őket meghatározot-
 t időközönként való jelentkezésre. Ezt a javaslatomat az említett ér-
 tekezlet elfogadta.

Lényegesnek tartom még megemlíteni azt, hogy ugyancsak a gyűlésen
 a jelenlévő [redacted] tól, az akkori [redacted] kérte
 a nemzetőrség kiképzéséhez szükséges fegyverek és löszerek, valamint
 kiképzőkkel való ellátást. Ezt egyébként egy győri, illetve Győről
 eredő rőpcédula alapján kértem. Ezzel a rőpcédulával kapcsolatban
 megkívánom jegyezni, hogy lényegében instrukció volt arra nézve,
 hogy a nemzetőrség kiképzéséhez szükséges támogatást általában a
 fegyveres erőktől kell kérni. Ugyanabban a rőpcédulában volt az is
 benne, hogy a nemzetőrségbe volt párttagokat felvenni nem lehet.

[redacted] kérésére olyan választ adott, hogy erre vonatkozólag
 külön rendelkezést még katonai vonalon nem kapott, ehhez, hogy ő ezt
 teljesítse Győről kell neki külön utasítás. Más lényeges dolog
 - emlékezetem szerint - ezen az értekezleten, ami ügyemmel összefügg
 nem történt.

Az értekezletről eltávolozásom után [redacted] egy [redacted] nevű
 személy és egy [redacted] nevű személy kíséretében elmentem a volt
 Pártház épületébe, ugyanis már akkor ki volt jelölve a nemzetőrség
 számára.

Q. L. I. V.

159

Délután [redacted] történt megbeszélés értelmében az önkormányzat tanári ülésre mentem el, ahol arra kértem a tanárok önkormányzatát, hogy részvételükkel támogassanak a nemzetőrség megszervezésében. Konkrétan az volt a kérés, jelenlétükkel segítsék elő a diákok fegyveres karhatalmi kiképzését. Kértem őket arra is, hogy lehetőség kiválogatás szerint osszának be erre a célra számunkra megfelelő diákokat. Mondottam a tanároknak, hogy elolvastam egy Győrbeli eredő röplapot, körözvényt, amely felhív a nemzetőrség megszervezésére és instrukciót ad a kiképzések számára, körülményeire, konkrétan arra, hogy a kiképzésekhez támogatást a fegyveres erőkől kell kérni. Beszéltem arról is, hogy volt párttagok a nemzetőrség nem vehetők be, természetesen ezt is a röplap értelmében mondtam el. Volt egy tanár a jelenlévők között, aki feltekintsenek el, ő is hajlandó támogatást nyújtani, természetesen az ő volt párttagsági fölött el is tekintettünk és elfogadtuk támogatását.

Ugyanezen az értekezleten elhatároztuk, hogy ma reggel a diákok kiképzését megkezdjük, akkorára a tanárok kijelölik a rendelkezésünkre bocsájtott létszámot. Milyen feltétel volt még a tanárok felé, hogy lehetőség kemény kötésű, belevaló fiatalembereket bocsátsanak rendelkezésünkre. Más lényeges esem a tanári értekezleten nem történt.

1956. november 2-án a diákok kiképzése megkezdődött előbb elméleti síkon. Azon a kiképzésen jelen voltak a helyi önkormányzati kirendelt kiképző tisztek és a tanárok is. Pl.: [redacted], többet név szerint nem tudok mondani. Délután a gyakorlati kiképzés, tehát élőlétszámot folyt a diákok részére a nagykanizsai laktanyában. A laktanya mögött épült új laktanyának a létesítésén.

KÉRDÉS: Kérem tegyen arra vonatkozólag vallomást, hogy pld.: a diákok kiképzéséhez honnan szerezték fegyvert és lőszert?

VÁLASZ: Speciál a kiképzéshez az [redacted] bocsájtott rendelkezésünkre karabélyokat, kb. 9 db-t és a szükséges lőszert, de ezeket a fegyvereket a kiképzés után nem adták át nekünk, hanem visszavitték a laktanyába. A nemzetőrség részére átadtak, helyesebben rendelkezésre bocsájtottak 40 db. géppisztolyt, kb. 8-10 db. golyószórót, 2 db. maxim géppuskát, mondhatom korlátlan mennyiségben kézigyújtót és lőszert. Kaptunk még ilyen sovjet mintájú pisztolyokat is, azonban, hogy mennyit erre vonatkozólag felvilágosítást nem tudok adni.

En egyébként 1956. november 1-én - a tanárokkal való összejövetel után - a nemzetőrség részére fegyverek megszerzése érdekében jártam [redacted] után, de őt nem találtam, végül [redacted] gyot a lakásán kerestem fel, közöltem vele, hogy Győrbeli géptáviróna kapott értesülés szerint katonai távbeszélőn kell kérni utasítást a fegyverek kiadására és kiképzésre vonatkozólag. [redacted] azt mondta, hogy aznap, vagy másnap megpróbálja ezt az összeállítást Győrrel megkapni. En ezzel [redacted] eltávozott és azékhelyemre, a volt Pártházba mentem. Amire odaértem négy tehergépkocsit találtam az épület előtt tele lőszerekkel, fegyverrel és egyéb felszereléssel. Mint később értesültem róla, személyesen [redacted], aki a nemzetőrségnek anyagi tisztje volt, ő ment be a tömeggel a nagykanizsai gyalogezred laktanyájába s onnan a tömeg nyomására hozták el az említett felszerelést.

/./

Orbán

A nemzetőrség épületének helyiségébe mikor beérkeztem azt tapasztaltam, hogy sok ember fél részeg állapotban van és ott erősen a fegyverek tárolását szorgalmazták, a fegyverek csöveit felelőtlenül egymásnak fordítva. Ezen az a látvány meglehetősen kétségbe ejtett és [redacted] futottam el jelentést tenni, kértem, hogy személyesen tud támogatást adni, segítsen. Ő meg arra hagyva azt mondta bizik bennem és most mutassam meg, hogy mit tudok. [redacted] tartózkodott ebben az időben egy Győről érkezett fiatal ember, megragadva az alkalmat magammal vittem a nemzetőrség laktanyába. Ezt az embert felállítottam egy asztalra és mondtam neki, hogy beszéljen az embereknek a győri tapasztalatairól, élményeiről, lehetőleg az emberek figyelmét a fegyverekről terelje el. A tervem sikerült is így próbáltam az embereket megfélemlíteni és szervezetszerűen csoportokba tömöríteni. Légvédelmi tüzérségtől ez alatt az idő alatt érkezett - saját elmondásuk szerint - toborzó járőr csoport és felderítésre 17 ember, önként jelentkezőt kért. An intézkedést tettem, hogy a 17 embert géppisztollyal, lőszerrel elláttam és a katonák rendelkezésére is bocsájtottam.

Ez a légvédelmi tüzér tiszt azt mondta, hogy lövegekkel kiakarnak menni országutakra, ugyanis a Sármellék-i repülőteret az oroszok már elfoglalták és a város védelmét akarják biztosítani. Természetesen én ezt nem ellenestem és ezért rendelkezésre bocsájtottam a már kiképzett önként jelentkező embereket.

Még visszatérve 1956. novemberre, megszervertem a nemzetőrség épületének biztosítást fegyveres őrséggel, a még bent lévő fegyvereket raktárba helyeztettem el és lezártattam.

November 2- és 3. főként azmal telt el, hogy a különböző állami vállalatok felkaroztak és követelték, hogy bocsássunk rendelkezésükre fegyvert. Ezek közül a Vállalatok közül emlékezetem szerint a belső és a külső szeszgyárnak, valamint az Utfeleértő Vállalatnak adtam fegyvert, emlékezetem szerint összesen 12-14 db-t, géppisztoly kb. 8-10 db. volt. Ezek közül névszerint megemlíteni egyet sem tudok valószínű papír ellenében adta ki az én utasításomra a nemzetőrség anyagi tisztje. Hogy ezeket a fegyvereket névszerint kik vették át, erre választ nem tudok adni.

Megszervertem még 2-án a Vasút-állomás biztosítását. A rendőrség mellé rendeltem ki 8, vagy 10 főből álló embert, ennek a parancsok segítségével biztosan meg egy tartalékos fegyvert.

KÉRDÉS: Kérem tegyen erre vonatkozólag vallomást, hogy a szovjet csapatokkal szembeni ellenállást hogyan, kinek a segítségével, közreműködésével és milyen módon szervezték meg?

VÁLASZ: 1956. november 2-án reggel értesültem [redacted] arról, hogy a sármelléki repülőteret, ezenkívül az ország többi repülőterét is a szovjet csapatok elfoglalták. [redacted] erről a kérdésről úgy beszélt, hogy ő személyesen lépett kapcsolatba a sármelléki megálló csapatokkal és azt a felvilágosítást adták neki, hogy azért szállták meg a repülőtereket, hogy családtagjait kiszállítását az országból megfelelőképpen biztosítsák, tehát megakadályozzák magyar légierők esetleges vasúti szállítása elleni támadását. Még azt is mondta [redacted], hogy ugy értesült az orosz csapatoktól, hogy ők nem szándékosnak hárba szállni a magyar erőkkel, azonban ha őket megtámadják, természetesen erre válasznak. Ezzel a kérdéssel ezután 3-án estig.

11. *Orlva*

November 3-án este értesültem arról, hogy Budapesten ismét harcok folynak magyar és szovjet hadsereg - magyar erők - között. Megpróbáltam érintkezésbe lépni távbeszélőn keresztül Király Béla vezérőrnaggyal, a nemzetőrség - utólagos tudomásom szerint - parancsnokával. Abból a célból akartam Király Béla vezérőrnaggyal beszélni, hogy utasítást kapjak a további magatartást illetően, gondolván itt arra az esetre, ha az oroszok ellen fel kell venni a harcot.

Király Bélával beszélni nem tudtam, hanem az ő irodájában tartózkodott egy alezredes, aki azt a parancsot adta, hogy nem szabad löni, bár az oroszok provokálnak, de mérvadóknak kell tekinteni Nagy Imre nyilatkozatát a semlegesességre vonatkozólag. Távbeszélőn felhívtam azután [redacted], akivel közöltem az alezredessel történt beszélgetésemet, erre levelet adt a válasszt adta, hogy ő a fegyverhasználat mellőzésére, illetve a harcok mellőzésére parancsot nem kaptak.

Ezután a mentes [redacted] és elmondtam neki ezt a beszélgetést, azt is közöltem velük, hogy [redacted] ilyen parancsuk nincs. Ő előttem egy nyilatkozott, hogy az ő álláspontja az, hogy nem lehet megengedni, hogy a várost összerombolják.

Visszatérve a 3-án délutáni időre, megkívánom jegyezni, hogy részvéttem azon a tanácskozáson, amelyen [redacted] irodájában közösen elrendeltük a részleges mozgósítást. Tehát hadiállapotnak megfelelően feltölteni a hadsereget. Az a határozat az orosz csapatokkal való összeütközés lehetőségei miatt történt.

November 4-én egész nap nagy káosz volt a nemzetőrség laktanyájában, mindenki fegyvert kért az oroszok elleni harcra. /Ezenkívül én azonban ezt nem engedtem, mint hogy később kaptuk is az utasítást arra, hogy mindenkitől le kell szedni a fegyvert, a nemzetőrséget fel kell oszlatni, mert az [redacted] állítólag olyan megállapodást kötött az oroszokkal, hogy a városban illegális körülmények között működő fegyveres alakulat nem lehet. Délután [redacted] a Pártházot - amit mi Nemzetőrség laktanyájának használtunk - átvette tőlem és bezárta. Ezzel a parancsnokságon és tevékenységen megszűnt.

Visszatérve még a nemzetőrségre kb. 50-60 főből állt a diákokon kívül, ami tulajdonképpen még szervezés alatt állt. Ezenkívül kb. 110 főnyi diák volt, akik fegyveres kiképzésben részesültek.

A kihallgatását ideiglenesen félbeszakítom, a jegyzőkönyvet lezárom!

A jegyzőkönyvben foglaltak vallomásomnak megfelelőnek, amit aláírommal is igazolok.

Felvette:

Molnár István ray. fhdgy.
vizsg. aloszt. vez.

Orbán Károl
Orbán Károl
letartóztatott.

J e g y z ő k ö n y v
O r b á n Nándor kihallgatásáról.
Zalaegerszeg, 1957. május 21.

Orbán Nándor,
Kecskemét, 1910. II. 10.
Willer Gizella,
idomár,
magyar állampolgár,
volt ht. svds.
Somogyfajsz.

KÉRDÉS: Tegyen vallomást arra vonatkozólag, hogy Nagykanizsa területén milyen letartóztatásokat hajtottak végre, azt kik végezték, és azoknak a személyeknek, akik a fenti letartóztatásokat végrehajtották, ki adott ki letartóztatásra jogosító igazolványokat?

VÁLASZ: [redacted] fogalmaztuk azokat igazolványokat, - amely az anyagomban is megtalálható, kb. összesen 30 db-t adtunk ki - amelyekkel a letartóztatásokat fogantozították. Ezek az igazolványok fegyverviselésre, valamint a pártházba való belépésre, jogosítottak.

Emlékezetem szerint [redacted] nevű nagykanizsai személytől érkezett feljelentés, hogy lakásán fegyvereket rejteget, valamint szervezkedés gyanúja áll fenn. En a Nemzetőrségből kb. 3-4 személyt küldtem [redacted] lakására a házkutatás megtartására, ami eredménytelen volt. [redacted] ezután megjelent nálam a Pártházba és kért arra, hogy adjak részére pisztolyt, hogy a Budapestre szállítandó élelmiszer szállításoknál legyen személyi fegyvere. Részére pisztolyt nem adtam ki egyrészt azért, mert nem volt, másrészt kilátásba sem volt az, hogy a kísérő személyek részére tudok kiadni pisztolyokat.

A pontos időt meghatározni nem tudom, emlékezetem szerint november 1-én éjjeli órákban [redacted] és még valaki felébresztettek, közölték velem, hogy három személy a Nemzetőrségnél jelentkezett gépkocsival és azt mondták, hogy nyugatra szándékoznak szökni, azonban üzemanyag hiányuk van, kérték bennünket segítsük ki őket üzemanyaggal.

[redacted] at is jelentette ezzel egyidejűleg, hogy a fenti három személy gyanús, ugyanis nem a megszokott személyi igazolvánnyal igazolták magukat, hanem egy névjegy nagyságu igazoló lappal, amit a kezükből ki sem adtak, rajta Belügyminisztérium felirat volt olvasható.

./.
Orbán

167

[redacted] közöltem, hogy azideig tiltva volt a nyugatra való szökés, azonban mi ezt nem akadályozzuk meg, a fenti három személyt engedjük szabadon. Megjegyezni kívánom azt, hogy a fenti személyeknek üzemanyagot nem tudunk biztosítani.

Miután a három személy a Pártházról, az akkori Nemzetőrség épületétől eltávoztak, [redacted] - a parancsom ellenére - a Nemzetőrség épületét elhagyták, majd a három személyt követték. [redacted] jelentése szerint a nagykanizsai Vasútállomás mellett lévő üzemanyag raktárt féltették, így szükségesnek látták a lekövetésüket. Ezt követően [redacted] mind a három személyt a Vasútállomáson le tartóztatták és bekisérték őket a parancsnoki épületbe. Beérkezésük után parancsot adtam [redacted], hogy azonnal kísérik át őket a Rendőrségre.

Ugyanakkor felhívtam [redacted] figyelmét, hogy a későbbi időben hasonló eset ne forduljon elő.

KÉRDÉS: A fenti eseményen kívül történt-e hasonló intézkedés az Önök részéről?

VÁLASZ: A fenti eseményen kívül emlékeztem szerint 1956. november 2-án jött jelentés arról, hogy Nagykanizsától északra, valószínű Főrhénci hegyen egy Államvédelmi beosztott bujkál és lövöldözésével rágógépesen tartja a lakosságot. A jelentést követően a Honvédségtől - [redacted] - kértem két főt, a Rendőrség részéről szintén két főt - névszerint [redacted] - majd a Nemzetőrség részéről kb. 10-12 főt [redacted] vezetésével rendeltem ki. Az eligazítást az esti órákban hajtottuk végre, hogy eredménytelen legyen, a kimenetelük azzal a céllal, hogy ne legyen vérontás. A kiindulás előtt [redacted] közölte, hogy ilyen feladatot sürgősen végrehajtani nem lehet, így a város területén hajtottak végre igazoltatásokat.

Egyebet a fentiekkel kapcsolatban elmondani nem tudok. A jegyzőkönyv vallomáscsont helyesen tartalmazza, melyet elolvasás után kh. aláírok.

Felvette:
Orbán Nándor
Orbán Nándor fny. hdgy.
vizsgáló.

Orbán Nándor
Orbán Nándor
letartóztatott.

Előterjesztés
a nyomozás meghosszabbítása iránt.

1957. február 2-án a Somogyi Rendőrkapitányság népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló cselekmény miatt nyomozást indított Orbán Nándor /szül: Kecskemét, 1910., anyja: Willer Gabriella, volt ht. szds. jelenleg vasutáépítő munkás, pk. magyar állampolgár és nemzetiségű, somogysámsóni lakos:/ ellen. Az eddigi nyomozás során megállapítottuk, hogy nevezett 1956. október 26.-át követő események során több személyt személyes szabadságában korlátozott, szervezkedő csoportot hozott létre a Járási Rendőrkapitányság elfoglalására, fegyvert és anyagot szerzett a honvédség tulajdonából és azt illetéktelen személyek részére kiosztotta.

Nevezett ügyében ezideig nem tudtuk felkutatni azokat a személyeket, akik a szervezkedő csoportban résztvettek, illetve akik arról tudtak. Ehhez további nyomozás szükséges.

A fentiekre tekintettel előterjesztést teszek Orbán Nándor 1957. április 2-ig elrendelt nyomozásnak 1 hónappal való meghosszabbítása iránt.

A vonatkozó bünygi iratokat csatoltan felterjesztem.

Zalaegerszeg, 1957. április 19.

Dóra Sándor
Dóra Sándor r. hdgy.
vizsgálati alosztályvezető.

Németh Nándor
Németh Nándor r. őrnagy.
pol. nyom. oszt. vez.

171

Előterjesztés
az előzetes letartóztatás meghosszabbítása iránt.

Népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló cselekmény büntette miatt Orbán Nándor ellen indított bűnügyben.

Orbán Nándor terhelt ellen 1957. február 5-én a Bp. 97.§. 1. bek. b./ pontja alapján előzetes letartóztatást rendeltem el, mert nevezett 1956. október 23-a után aktívan bekapcsolódott az ellenforradalomba Nagykanizsán. Ténykedését azzal kezdte, hogy mint volt hortyista szds. megszervezte a nemzetőrséget, kiknek tagjai teljes egészében osztályiagen személyekből tevődött össze. A nemzetőrség felfegyverzéséhez a nagykanizsai Dózsa György laktanyából fegyvereket hozatott és így több illetéktelen személy jutott fegyverhez. A kezdő ténykedései után tagja lett a nagykanizsai Forradalmi Tanácsnak, ugyanakkor megmaradt nemzetőr parancsnoki funkciója is. Mint volt hortyista szds. olyan utasításokat adott ki, hogy a volt AVH. tisztokat és pártfunkcionáriusokat vegyék őrizetbe, azok lakásán házkutatást tartsanak, amik több esetben meg is történtek. Ezekben ő maga is tevékenyen részt vett. A nemzetőrségen belül felállított egy ún. operatív csoportot, melynek feladata volt Av. tisztok felkutatása. A nyomozás során tudomásunkra jutott, hogy nevezett személy 1956. november 4-e után a nagykanizsai Forradalmi csoportot hozott létre, akivel a nagykanizsai Rendőrfőkapitányságot szándékozott megtámadni.

Az ügy befejezését az akadályozza, hogy az ellenforradalmi csoportban résztvevő személyek és azokról tudomással bírók előttünk ismeretlenek, aminek a nyomozása folyamatban van. Ugyanakkor az ellenforradalmi tevékenységére vonatkozó is több tanu kihallgatása hátra van, amit ezideig megsejteni nem tudunk. Nevezett szabadlábúra helyezése a büntetés előrelátható nagysága miatt nem lehetséges, annál is inkább, mivel nevezett szökésétől tartani lehet.

A fentiekre tekintettel előterjesztést teszek Orbán Nándor ellen 1957. február 5-én elrendelt előzetes letartóztatás - mely 1957. április 5-ig tart - 1 hónappal való meghosszabbítása iránt.

Zalaegerszeg, 1957. április 19.

Dóra Sándor
Dóra Sándor r. hdgy.
vizsgálati alosztályvezető.

Németh Nándor
Németh Nándor r. hdgy.
pol. nyom. oszt. vez. #